

Quiero

Quiero que me oigas, sin juzgarme.

Quiero que opines, sin aconsejarme.

Quiero que confíes en mí, sin exigirme.

Quiero que me ayudes, sin intentar decidir por mí.

Quiero que me cuides, sin anularme.

Quiero que me mires, sin proyectar tus cosas en mí.

Quiero que me abracés, sin asfixiarme.

Quiero que me animes, sin empujarme.

Quiero que me sostengas, sin hacerte cargo de mí.

Quiero que me protejas, sin mentiras.

Quiero que te acerques, sin invadirme.

Quiero que conozcas las cosas más que más te disgusten, que las aceptes y no pretendas cambiarlas.

Jorge Bucay

“Funcionar” de diferent manera?

Autisme, música i aprenentatge

Curs: 2013-2014

INS Moianès

*En un llibre que he llegit
hi ha una història emocionant:
va d'un passadís secret
que creuava la ciutat,
i ara he començat a investigar,
busco algú que m'hi vulgui acompanyar.
(Superaventura, Club Super 3)*

En primer lloc vull agrair a la Dolors Serrano els consells, les correccions i les revisions que m'han ajudat al llarg de tot el procés de construcció d'aquest treball. També donar les gràcies a l'Escola Estel per haver-me donat l'oportunitat de deixar-me realitzar part del cos pràctic tot deixant-me assistir a diferents classes, a les professores i a la logopeda. També a l'Ariadna Garcia, graduada en Educació Especial, per proporcionar-me els apunts de musicoteràpia.

També dono les gràcies a la meva família que m'han intentat ajudar sempre, que m'han donat suport i animat quan estava nerviosa i angoixada, que han confiat en mi, i per portar-me en els desplaçaments que he hagut de realitzar al llarg de la formació del treball.

En resum, donar les gràcies a totes les persones que m'han ajudat, que han cregut en mi i que han fet possible aquest treball.

Índex

1. Presentació	5
2. Introducció	7
3. Hipòtesi i metodologia	8
4. Cos teòric	11
4.1 Síndrome d'autisme	11
4.2 Aprenentatge	20
El cervell a l'hora d'aprendre	20
Emocions en l'aprenentatge	24
4.3 Música	27
Introducció	27
Com afecta la música a les persones	28
La música com a eina educativa	29
Música, comunicació i creixement	30
Musicoteràpia	31
5. Cos pràctic	32
5.1 Descripció activitats	32
Música	32
Educació física	34
Matemàtiques	35
Logopèdia	36
5.2 Comparació de les informacions	38
6. Conclusions finals	41
7. Diari Personal	44
8. Bibliografia	48
9. Annexos	50

1. Presentació

M'agradaria començar explicant el procés pel qual he passat per triar el tema del meu treball.

Vaig començar a pensar temes i a buscar-ne per internet. El que tenia clar era que volia que tingués a veure amb les persones ja fos sobre la personalitat, de relacions amb els altres o amb la societat o qualsevol cosa que m'interessés relacionat amb això. A mi m'agradaria estudiar psicologia i tot allò relacionat amb les personalitats, com pensen les persones i ajudar la gent, m'interessa.

Al la web del Programa Argó de la Universitat Autònoma de Barcelona em van cridar l'atenció dos temes. Un era "La personalitat i la música" i l'altre "Psicologia emocional". Els vaig trobar interessants perquè tots dos anaven sobre temes de psicologia. El primer combinava les diferents personalitats i la música, que és una part important en la meua vida. He fet música durant 12 anys els quals m'han donat l'oportunitat d'estar en contacte amb diferents aspectes d'aquest art. A més, m'ha permès viure experiències molt enriquidores i especials per a mi. La música també m'ajuda en els moments difícils i m'acompanya en els bons moments. El segon tractava un tema que m'interessa i que trobo molt apassionant però abraçava un món molt extens i difícil d'acotar.

Tot i aquests dos temes jo havia pensat fer-ho sobre la síndrome d'autisme. Des que em vaig llegir "El curiós incident del gos a mitjanit" de Mark Haddon, un llibre recomanat per la meua tieta, a partir del que em vaig interessar molt per aquesta síndrome. El llibre tracta d'un nen amb autisme que escriu un diari sobre la investigació de l'assassinat del gos de la seva veïna. Escriure el diari implica relacionar-se amb els veïns i mantenir contacte amb la gent. Explica les seves impressions i el seu dia a dia. Em va semblar molt interessant i em va fer venir ganes de saber més sobre l'autisme.

Finalment després de pensar-ho i parlar amb la família i amics em vaig decidir a que el meu treball de recerca tractés sobre la síndrome d'autisme.

Tot i així, vaig decidir relacionar l'autisme amb la música, després de parlar-ne amb la meua tutora, ja que com he dit abans la música ha sigut i és un aspecte important

en la meva vida alhora que motivador. A més, després d'establir la hipòtesi del treball, em va semblar introduir-hi també l'aspecte de l'aprenentatge perquè quan vaig començar amb les observacions del treball (a l'Escola Estel de Vic) a la classe de música, el factor aprenentatge hi era molt present i penso que és un món curiós i enriquidor.

I és així com es comença a construir el treball.

2. Introducció

El treball que presento s'estructura en dues parts. Dins la part teòrica, que consta de tres punts, hi trobem per començar, un que tracta sobre l'autisme; on exposo què és, els símptomes, el diagnòstic, les causes i els tractaments que hi ha. A continuació trobem l'aprenentatge; on presento el model cognitiu, la intel·ligència, la Teoria PASS de la intel·ligència, els comportaments emmascaradors i cognició i emoció: tot això, des del punt de vista de diferents autors. Finalment parlo de la música; què és, com afecta les persones, com a eina en l'educació, en la comunicació i el creixement individual i la musicoteràpia.

Dins la part pràctica, hi trobem la descripció de les diferents activitats que es realitzen a les assignatures de música, educació física, matemàtiques i logopèdia. Aquestes classes són les que he anat a observar fixant-me en una alumna en concret. També hi trobem la comparació de les informacions extretes de les observacions anteriorment esmentades.

Per acabar hi ha les conclusions que he pogut extreure de tota aquesta experiència, el diari personal i finalment, la bibliografia i els annexos.

3. Hipòtesi i metodologia

Aquest treball, a més de donar-me l'oportunitat de poder estar en diferents classes amb nens amb síndrome d'autisme entre d'altres, i veure un ensenyament diferent del que estic acostumada, està plantejat a partir de la hipòtesi que exposo a continuació:

La música és una eina positiva per a l'aprenentatge en nens amb síndrome d'autisme ja que provoca unes emocions de relaxació i concentració. I aquestes són imprescindibles en el procés d'aprendre.

Com he dit abans, el treball consta de dues parts: una part pràctica i una part teòrica. En el meu cas la part teòrica es basa en la documentació de diferents conceptes com la síndrome autista, l'aprenentatge i la música. La documentació que he elaborat s'ha fet a partir de la recerca d'informació a diferents llibres i webs d'internet que estan relacionades a l'apartat bibliografia.

Per la part pràctica he fet deu dies d'observacions. Les he fet a l'escola Estel de Vic fixant-me en els sentiments, emocions i en les conductes d'una alumna amb síndrome d'autisme. Les classes que he anat a observar han sigut; la de música en una aula, la de gimnàstica al pati i a una sala adaptada per fer educació física, la de matemàtiques a l'aula del costat de la de música i l'estona de logopèdia en un altra aula. Han sigut tres sessions d'una hora per a les assignatures de música i educació física i dues sessions d'una hora i mitja per matemàtiques on a mitja classe, l'alumna anava una estona a logopèdia. Triar tres assignatures diferents i logopèdia ha estat per poder observar les reaccions i comportaments de la nena en diferents situacions d'aprenentatge i poder analitzar-les i així comparar-les per poder treure conclusions i fer reflexions. He preparat una pauta d'observació¹ amb els objectius següents:

- Saber com estan estructurades les classes a les diferents assignatures.

---

¹ Veure annex 4

- Saber el material i recursos de què disposen i utilitzen a l'hora de fer classe i conèixer les diferents activitats que fan i els objectius que volen aconseguir amb aquestes.
- Saber si la nena entra acompanyada o sola a l'aula. Quines emocions o sentiments presenta al començament, les conductes i el que sent durant les activitats proposades (a nivell personal i amb els companys). A més, observar si hi participa o no, si recull el material, si mostra atenció, entre d'altres. I com es mostra al final de la classe i si marxa acompanyada o sola.

També he redactat una entrevista² per la professora de música, de matemàtiques, d'educació física i per la logopeda que m'han aportat informació ajudant-me així arribar als objectius plantejats. La finalitat de les entrevistes era:

- Informar-me sobre l'escola a nivell d'institució, saber quins objectius tenen en general, quins criteris segueixen per organitzar les classes i si es mantenen en totes les edats, els materials i recursos dels quals disposen i més específicament saber què utilitzen per treballar amb nens amb síndrome d'autisme.
- Saber en cada assignatura que he anat a observar, els elements que treballen, com està estructurada la classe, quins recursos i materials tenen, si estableixen els objectius a principi de curs a mida per a cada nen i també si n'hi ha algun que coincideixi per tots els nens.
- Saber quina edat té l'alumna, el seu diagnòstic, el recorregut escolar que ha tingut com per exemple, les millores que ha fet, la diferència entre ella i els companys en relació a les assignatures i entre ells.
- Saber els diferents punts de vista de les professores sobre l'alumna i com la veuen en la assignatura. És a dir, a nivell de conducta, d'emocions i sensacions. Les diferències i semblances que hi veuen (en quina la veuen més còmoda, amb quina creuen que aprèn més els conceptes, etc.).

---

² Veure annex 1

- Saber si han provat d'incorporar la música en alguna activitat que han realitzat en la classe de matemàtiques, d'educació física i logopèdia i si és així, com ha anat.

Després he fet un buidat³ de la pauta d'observació per temes per poder extreure conclusions i reflexions sobre la meva hipòtesi de treball.

Per finalitzar he escrit un diari de camp personal on expresso les meves sensacions, emocions i coneixements que he anat sentint i descobrint durant la realització del treball.

---

³ Veure annex 6

*Como las aves, cada una tiene diferencia en su vuelo
pero todas tienen derecho a volar...*
(Jesica del Carmen Pérez, AutismoAmor.com)

4. Cos teòric

4.1 Síndrome d'autisme

La informació d'aquest punt és una síntesi de:

PICHOT, Pierre i D.D.A.A *Trastorno autista DSM-IV Manual diagnostico y estadístico de los trastornos mentales*, Barcelona, MASSON, 2000

PICHOT, Pierre i D.D.A.A *Trastorno autista DSM-V Manual diagnostico y estadístico de los trastornos mentales*, Barcelona, MASSON, 2000

(<http://faros.hsjdbcn.org/ca/articulo/lautisme-quins-simptomes-segons-ledat>) de l'entitat Sant Joan de Déu, font Confederación de Autismo de España (actualització web 2/4/2014)

(<http://ca.wikipedia.org/wiki/Autisme#Diagn.C3.B2stic>) amb la cerca: Síndrome autista el dia 10/7/13

Definició

Fa més de 100 anys que es va començar a utilitzar la paraula autisme. Tot i la seva classificació mèdica i que la divulgació sobre aquest trastorn vagi creixent, encara és molt desconeguda aquesta síndrome.

L'origen del trastorn és neurològic. Es troba en una anomalia en les connexions neuronals que sovint s'atribueix a mutacions genètiques. Tot i això, aquest component genètic no sempre està present, ja que s'ha observat que els trastorns que pateix una persona autista poden tenir diversos factors.

És un trastorn del desenvolupament cognoscitiu que es manifesta des de la infantesa (en els tres primers anys d'edat) i que està caracteritzat per la soledat i el desig obsessiu d'invariància que s'obté a partir de rutines, conductes repetitives i temes d'interès molt reduïts. També pot causar dificultats en el ritme de les relacions socials i l'expressió de l'empatia (facultat de comprendre els sentiments o emocions d'una altra persona).

La manifestació del trastorn varia molt en grau i en forma depenent de cada individu. Els casos més greus es caracteritzen per una completa absència de la parla i per comportaments extremadament repetitius, inusuals i agressius envers a un mateix o als altres. Aquests comportaments poden persistir durant molt temps i són molt difícils de canviar. Les formes més lleus d'autisme poden ser gairebé imperceptibles i es poden confondre amb la timidesa, la falta d'atenció i l'excentricitat.

"En los niños pequeños cabe observar incapacidad para abrazar; indiferencia o aversión hacia las manifestaciones de afecto o de contacto físico; ausencia de contacto ocular, respuestas faciales o sonrisas dirigidas socialmente, e incapacidad para responder a la voz de sus padres (...) A lo largo del desarrollo, el niño puede hacerse más dispuesto a participar pasivamente en la interacción social e incluso puede interesarse más por dicha interacción (...) el niño tiende a tratar a otras personas de modo desusado (...) En los sujetos de más edad cabe observar una excelente rendimiento en tareas que implican memorias a largo plazo (...) pero la información en cuestión tiende a repetirse una y otra vez, sea o no sea propia en relación con el contexto social."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 72

L'autisme doncs, es caracteritza per una escassa interacció social, problemes en la comunicació verbal i no verbal, activitats i interessos greument limitats i repetitius.

"(...) presencia de un desarrollo marcadamente anormal o deficiente de la interacción y comunicación sociales y un repertorio sumamente restringido de actividades e intereses."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 69-70

Així que podem dir que l'autisme és un espectre de diversos trastorns caracteritzats per greus dèficits del desenvolupament que afecten a la socialització, a la planificació i a la reciprocitat emocional i sovint provoca conductes repetitives o inusuals.

"Los estudios epidemiológicos sugieren unes tasas de trastorno autista 2-5 casos por cada 10.000 individuos."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 72

Síntomes

Existeixen tres comportaments diferents que caracteritzen l'autisme: dificultats per interaccionar socialment, problemes de comunicació verbal i no verbal i comportaments reiteratius o interessos limitats o obsessius. Aquests comportaments

poden variar depenent de si es tracta d'un trastorn lleu fins a un més elevat. La característica distintiva de l'autisme és una escassa interacció social.

"Los sujetos con trastorno autista pueden presentar un amplia gama de síntomas comportamentales, que incluyen hiperactividad, campo de atención reducido, impulsividad, agresividad, comportamientos auto-lesivos y, especialmente los niños pequeños, pataletas."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 71

Des d'etapes precoces, com la lactància, un nadó amb autisme no pot respondre a la presència d'altres persones o concentrar-se en un objecte, excloent els altres, durant llargs períodes de temps. Un nen autista pot, aparentment, tenir un desenvolupament normal i després canviar i tornar-se indiferent al contacte social.

"(...) Con frecuencia el sujeto tiene sumamente afectada la conciencia de los otros. Los sujetos que sufren este trastorno pueden prescindir de otros niños (incluyendo sus hermanos), carecer de todo concepto relativo a las necesidades de los demás o no percibir el malestar de otra persona."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 70

Els menors amb autisme poden ser incapaços de respondre al seu nom i sovint tracten d'evitar sostenir la mirada cap a altra gent. També tenen dificultats per interpretar el que els altres estan pensant o sentint, ja que no comprenen els codis socials, com per exemple un to de veu o expressions facials i no observen les cares d'altra gent per obtenir pistes sobre quin hauria de ser el comportament adequat. Manquen d'empatia.

Molts nens amb autisme tenen una baixa sensibilitat al dolor però són molt més sensibles al soroll, al tacte o a altres estímuls sensorials. Aquestes reaccions inusuals poden contribuir a símptomes conductuals com la resistència a ser bressolat o abraçat.

"(...) Pueden observarse respuestas extravagantes a los estímulos sensoriales (p.ej., (...) reacciones exageradas ante la luz o los colores, fascinación por ciertos estímulos). (...) Pueden presentarse alteraciones del humor o la afectividad (p.ej., (...) ausencia aparente de reacciones emocionales). (...)"

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 72

Molts nens amb autisme efectuen moviments repetitius com retorçar-se les mans o caure en conductes autodestructives com mossegar-se o colpejar-se el cap.

"(...) Suelen presentarse distintos comportamientos auto-lesivos (p.ej., cabezazos o mordiscos en los dedos, las manos o muñecas) (...)."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 72

També tendeixen a començar a parlar més tard que altres nens i poden referir-se a ells mateixos pel seu nom en comptes de fer-ho per "jo". A més, no saben jugar de forma interactiva amb altres nens. N'hi ha alguns que parlen com si estiguessin cantant.

Els nens autistes presenten major risc de patir certes malalties com la síndrome del cromosoma X fràgil (que provoca retard mental), esclerosi tuberosa (creixement de tumors al cervell), convulsions epilèptiques, síndrome de Tourette⁴, discapacitats d'aprenentatge i trastorn del dèficit d'atenció. Per raons que encara no estan clares, entre el vint i el trenta per cent dels menors autistes desenvolupen epilèpsia quan són adults.

Diagnòstic

A. Un total de 6 (o més) ítems de (1), (2) i (3), amb com a mínim dues de (1), i un de (2) i de (3):

1) Alteració qualitativa de la interacció social, manifestada al menys per dues de les següents característiques:

a) Important alteració de l'ús de múltiples comportaments no verbals com són: contacte ocular, expressió facial, postures corporals i gestos reguladors de la interacció social.

b) Incapacitat per desenvolupar relacions amb companys adequades al nivell de desenvolupament.

c) Absència de la tendència espontània per compartir amb altres persones que gaudeixen interessos i objectius (per exemple, no mostrar, portar o assenyalar objectes d'interès).

---

⁴ L'inici del trastorn es produeix abans dels 18 anys. Las característica essencials són els tics motors (tocar, ajupir-se, saltar, girar mentre camines, etc.) múltiples i un o més tics vocals (grunyits, lladrucs, tos, etc.). Aquests tics no són degut a efectes fisiològics directes d'una substància (estimulants) ni a una malaltia mèdica. La localització anatòmica, el nombre, la freqüència, la complexitat i la gravetat dels tics varien amb el pas del temps.

d) Falta de reciprocitat social o emocional.

2) Alteració qualitativa de la comunicació manifestada com a mínim per dues de les següents característiques:

a) Retard o absència total del desenvolupament del llenguatge oral (no acompanyat d'intents per compensar-lo mitjançant mètodes alternatius de comunicació, tals com gestos o mímica).

b) En subjectes amb una parla adequada, alteració important de la capacitat per iniciar o mantenir una conversa amb altres.

c) Utilització estereotipada i repetitiva del llenguatge o llenguatge idiosincràtic⁵.

d) Absència de joc realista espontani, variat, o de joc imitatiu social propi del nivell de desenvolupament.

3) Patrons de comportament, interessos i activitats restringides, repetitius i estereotipats, manifestats com a mínim mitjançant una de les següents característiques:

a) Preocupació absorbent per un o més patrons estereotipats i restrictius d'interès que resulta anormal, sigui en el la seva intensitat, sigui en els seu objectiu.

b) Adhesió aparentment inflexible a rutines o rituals específics, no funcionals.

c) Manerismes motors estereotipats i repetitius (per exemple, sacsejar o girar las mans o dits, o moviments complexos de tot el cos).

d) Preocupació persistent per parts d'objectes.

B. Retard o funcionament anormal en com a mínim una de les següents àrees, que apareixen abans dels 3 anys d'edat: (1) interacció social, (2) llenguatge utilitzat en la comunicació social o (3) joc simbòlic o imaginatiu.

---

⁵ Girs verbals sense significat per a altres persones.

C. El trastorn no s'explica millor per la presència d'un trastorn de Rett o d'un trastorn desintegratiu infantil.

Causes

Els científics no estan segurs sobre la causa de l'autisme però és probable que tant la genètica com els factors ambientals hi juguin un paper important. Els investigadors han identificat diversos gens associats amb aquest trastorn. Estudis sobre persones amb autisme han trobat irregularitats en diverses regions del cervell i que la gent amb autisme té nivells anormals de serotonina o d'algun altre neurotransmissor. Aquestes resultats suggereixen que l'autisme podria resultar d'un mal desenvolupament del cervell en l'etapa del desenvolupament fetal. La teoria que afirma que els pares són responsables de l'autisme ha estat rebutjada. Però en famílies amb un nen autista, el risc de tenir un altre nen amb el mateix trastorn és d'entre un cinc i un vint per cent.

"Existe un riesgo significativo de trastorno autista en los hermanos de los sujetos afectados de dicho trastorno."

PICHOT, Pierre i D.D.A.A (2000) pàg. 73

Tractament

No existeix cura per l'autisme i els símptomes no desapareixen amb el creixement. Les teràpies i intervencions conductuals estan dissenyades per corregir símptomes específics i poden donar millores importants. El tractament ideal coordina teràpies i intervencions que tenen com a finalitat millorar els principals símptomes de l'autisme⁶. Tot i així, depenent del grau, el tractament serà diferent. Cada nen és únic i per tant, cada tractaments serà individualitzat. Com més aviat s'actuï més millores hi podran haver.

- Medicaments

Avui dia no existeix cap medicament que resolgui el problema de l'autisme. Tot i així, hi ha tractaments que poden ajudar les persones i les seves famílies a portar una vida més "normal".

---

⁶ Problemes d'interacció social i comunicació verbal i no verbal, rutines i interessos obsessius o repetitius.

Els metges poden receptar medicaments antidepressius per controlar símptomes d'ansietat, depressió o alguns trastorn obsessiu-compulsiu (TOC) o medicaments anti-psicòtics però aquests serveixen per tractar autismes amb un grau elevat. Les convulsions poden ser tractades amb fàrmacs anticonvulsius. A vegades, per ajudar a reduir la hiperactivitat s'utilitzen estimulants⁷. En alguns casos en què el nen té conductes violentes d'autolesió o cap als altres es poden utilitzar els neurolèptics per reduir simptomatologies que poguessin suposar un perill.

En aquests casos on s'utilitzen fàrmacs s'ha de tenir un profund coneixement d'aquests i de la persona a qui se li administren ja que podrien tenir afectes secundaris si no estan ben controlades les dosis i el temps de medicació.

Existeixen teràpies controvertides⁸ a disposició dels menors autistes.

- **Dietes específiques**

En alguns casos, seguir una dieta pot servir d'ajuda.

- Dietes lliures de gluten i caseïna
- Netejar la dieta de colorants, additius nocius, reducció de sucres a la dieta...
- Dietes riques en antioxidants
- Suplements alimentaris

- **Intervencions educacionals/conductuals**

Els terapeutes utilitzen sessions d'intens entrenament per al desenvolupament d'habilitats socials i del llenguatge per tal d'ajudar els nens a desenvolupar-les.

L'orientació pels pares i germans dels nens autistes sovint ajuda les famílies a enfrontar-se amb els desafiaments que suposa viure amb un nen autista.

- **Teràpies**

- **Modificacions de la conducta:** és un programa basat a entrenar el nen a comportar-se de la manera més apropiada i millor socialment.
- **Teràpia ocupacional⁹:** ajuda aprendre a realitzar les activitats quotidianes que els costa fer.

---

⁷ Com els que prenen els nens amb dèficit d'atenció.

⁸ Teràpies que no estan acceptades per tothom. Poques tenen el suport d'estudis científics.

- **Teràpia d'integració sensorial¹⁰**: consisteix a aplicar experiències sensorials diferents com poden ser tècniques de balanceig, rodaments, voltes, salts, etc.
  - **Teràpia d'integració auditiva**: és un mètode que modifica la sensibilitat de les persones als sons de diferents freqüències.
  - **Musicoteràpia¹¹**: és la utilització de la música per aconseguir objectius terapèutics com la restauració, el manteniment, la millora de la salut mental i física i en la conducta. Aquests canvis ajuden l'autista a entendre's millor a si mateix i a que compregui el seu propi món, fent que això l'ajudi a adaptar-se millor a la societat.
  - **Zooteràpia¹² (delfinoteràpia, equinoteràpia...)**: el contacte que poden tenir amb animals pot ser molt beneficiós pel seu desenvolupament, ja que treuen al nen de la seva passivitat i aconsegueixen estimular la sociabilitat i la consciència de l'existència d'algú altre. A més a més, el contacte amb la natura i amb els animals allibera endorfines que són unes hormones que generen sensacions de tranquil·litat i llavors, des d'aquest estat, és més fàcil introduir el nen a incitar la sociabilitat.
  - **Psicoteràpia¹³ (individual o de grup)**: té l'objectiu de tornar actiu i real aquell sentit de ser que l'autista percep en si mateix de forma no gaire clara. Busquen la seva pròpia individualitat.
- **Altres mètodes**
- **Mètode TEACCH (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children)**: basat en la comunicació visual per mitjà d'imatges i símbols que representen conceptes o paraules.

---

⁹ Disciplina socio sanitària que avalua la capacitat de les persones per dur a terme les activitats de la vida quotidiana i intervé quan aquesta capacitat està en risc o es troba afectada per qualsevol tasca.

¹⁰ Mètode per ajudar als autistes amb hipersensibilitat en els cinc sentits.

¹¹ En parlo més detalladament més endavant.

¹² Metodologia que involucra als animals en la prevenció i el tractament de patologies humanes, tant físiques com psíquiques.

¹³ Procés de comunicació entre un psicoterapeuta, persona entrenada per avaluar i generar canvis, i una persona que acudeix en la seva ajuda per millorar algun aspecte de la seva vida.

- **Mètode PECS (Picture Exchange Communication System):** mètode de comunicació visual i de lectura-escriptura.
- **Instrucció de les habilitats socials mitjançant el llenguatge verbal** de les regles socials no escrites i els gestos corporals que s'utilitzen durant la conversació i la interacció social.

4.2 L'Aprenentatge

Una veu rebel que amb la guitarra farem viure per sempre.

(Batega, Txarango)

La informació d'aquest punt és una síntesi del llibre *La senzillesa d'aprendre* de la Carme Timoneda, (Girona, CCG Edicions, 2006)

El cervell a l'hora d'aprendre

"Hi havia una vegada una àvia i la seva néta (...) cada vespre s'asseien una al costat de l'altra, (...) i la néta escoltava embadalida les històries de l'àvia. Les recordava totes amb pèls i senyals... Encara ara, trenta anys més tard, (...) recorda totes i cadascuna de les històries... Quina enyorança que sent! En canvi no, no enyora tant l'escola... No en recorda gaires bons moments! Allà no hi explicaven històries... (...) mai no es recordava de gran cosa i li ressonen encara les paraules d'aquella <<senyoreta>>: - Vaja, quina memòria tan pobra que tens!"

TIMONEDA, Carme (2006): "Introducció" pàg. 9

Per saber com els nens i nenes aprenen, hem de tenir en compte com funciona l'òrgan que ho fa possible. Ens hem de fixar en l'origen del problema. En la part cognitiva de la persona.

L'explicació dels aprenentatges des de la perspectiva cognitiva es basa en la Teoria PASS de la Intel·ligència¹⁴ (Das¹⁵, Naglieri¹⁶, Kibry¹⁷, 1994).

"Cada persona té una gamma impressionant i única de recursos per afrontar-se a aprendre, sempre que sigui ella la que vulgui fer-ho."

TIMONEDA, Carme (2006): "Introducció" pàg. 9

¹⁴ Sorgida del "Model d'Integració de la Informació" elaborat per JP. Das i col·laboradors de la Universitat d'Alberta (Canadà). Es va crear a partir de l'anàlisi de lesions de Lúria (1973/1980) i la descripció dels processos cognitius humans dins d'un format de tres unitats funcionals. Aquesta teoria constitueix la base teòrica en la qual es basa el "Model de Diagnòstic i Intervenció Humanística-Estratègic" (Pérez i Timoneda 1998) que s'utilitza a l'hora de diagnosticar i intervenir en l'àmbit cognitiu.

¹⁵Psicòleg, Puri, Odisha (Índia), 20 de gener de 1936, Coautor de "Planning-Attention-Simultaneous-Successive (PASS) theory of cognitive processing "(1975; 1994) i Coautor de "Naglieri-Das Cognitive Assessment System" (1997).

¹⁶ Professor de psicologia, 10 d'abril de 1924-06 de maig de 2007.

¹⁷ Psicòleg.

El model cognitiu

En el model cognitiu, els estímuls són els que ens fan actuar i davant d'això cadascú reacciona de manera diferent.

Exemple: dos germans bessons que reaccionen diferent davant la mateixa situació

Aquest model sorgeix als anys 70 i té com a principal objectiu entendre el procés cognitiu de la persona com la manera que té cada individu de resoldre les diferents situacions problemàtiques.

En aquest procés no només s'utilitza la part cognitiva sinó també una part de coneixements previs que són apresos amb l'experiència i el pas de la vida els quals ajuden en la construcció del nostre comportament.

Totes les teories cognitives tenen en comú que es basen en els símptomes, que són les conseqüències de com actuen les persones davant d'allò que els passa. Per tant, a partir dels símptomes entendrem el comportament de la persona.

L'aprenentatge

"1 2 m. [SO] [PE] Procés pel qual un individu o una col·lectivitat adquireixen coneixements, habilitats, trets o pautes culturals, com el llenguatge, els prejudicis, les normes, les creences, les regles de conducta."

Segona edició del Diccionari de la llengua catalana de l'institut d'estudis catalans amb la versió digitalitzada (<http://dlc.iec.cat/>) amb la cerca "aprenentatge"

L'aprenentatge surt d'una interacció amb l'ambient, l'experiència prèvia i el coneixement. Consisteix parcialment en la formació d'associacions variades. Allò associat són connexions entre estructures mentals anomenades esquemes. Per tant, l'aprenentatge és l'adquisició de nous esquemes.

La intervenció en les dificultats de l'aprenentatge anirà enfocada vers aquests esquemes i el seu mal funcionament.

"El pensament és la base en què se sustenta l'aprenentatge i que consisteix en el conjunt de mecanismes que l'organisme posa en moviment per adaptar-se al medi gràcies als processos d'assimilació i acomodació." (Piaget¹⁸)

---

¹⁸Psicòleg experimental, filòsof i biòleg Neuchâtel, Suïssa, 9 de agosto de 1896- 16 de setembre de 1980, "La naissance de l'intelligence chez l'enfant" (1936).

Piaget considera que el desenvolupament intel·lectual és lent ja que no sempre és fàcil trobar les respostes que ens permetin reconstruir els nostres esquemes previs al coneixement i per això creu que és un procés de reestructuració del coneixement.

Segons Cèsar Coll¹⁹ aprendre un contingut implica construir una representació mental. Per tant, l'alumne elabora esquemes mentals dels continguts que aprèn a l'escola. Llavors, es seleccionen els bons (els que volem) i s'organitzen els coneixements o conceptes que arriben al subjecte a través dels seus sentits per poder posar-los en pràctica.

Teoria de les Intel·ligències Múltiples²⁰

"No només existeix un únic monolític tipus d'intel·ligència cognitiva" (Gardner²¹)

Segons Gardner les persones posseeixen sis tipus d'intel·ligència: intel·ligència musical, quinesèsica-corporal, logicomatemàtica, lingüística, interpersonal i intrapersonal.

Totes elles tenen un aspecte cognitiu, és a dir, la comprensió de les motivacions en els altres, partint de les referències de les pròpies motivacions amb l'objectiu d'incidir en les relacions socials. Totes tenen l'aspecte emocional present.

Teoria PASS de la Intel·ligència

Constitueix la base teòrica en la qual es basa el "Model de Diagnòstic i Intervenció Humanística-Estratègic" (Pérez²² i Timoneda²³ 1998) que es pot utilitzar a l'hora de diagnosticar i intervenir en l'àmbit cognitiu.

La intel·ligència

S'entén com un fenomen mental consistent en el processament cerebral de la informació. És a dir, cadascú processa la informació a la seva manera. Aquesta manera és la responsable de les respostes. Així doncs, allò important és el procés

¹⁹ Catedràtic de la Universitat de Barcelona, departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació, Catalunya, "La educación escolar y el desarrollo de las capacidades." (2003)

²⁰ Vas ser la primera teoria a tractar la intel·ligència emocional (que anomenem actualment).

²¹ Psicòleg, investigador y professor de la Universitat de Harvard, Scranton, Estats Units, 11 de juliol 1943, "La teoria de las intel·ligències múltiples" (1987)

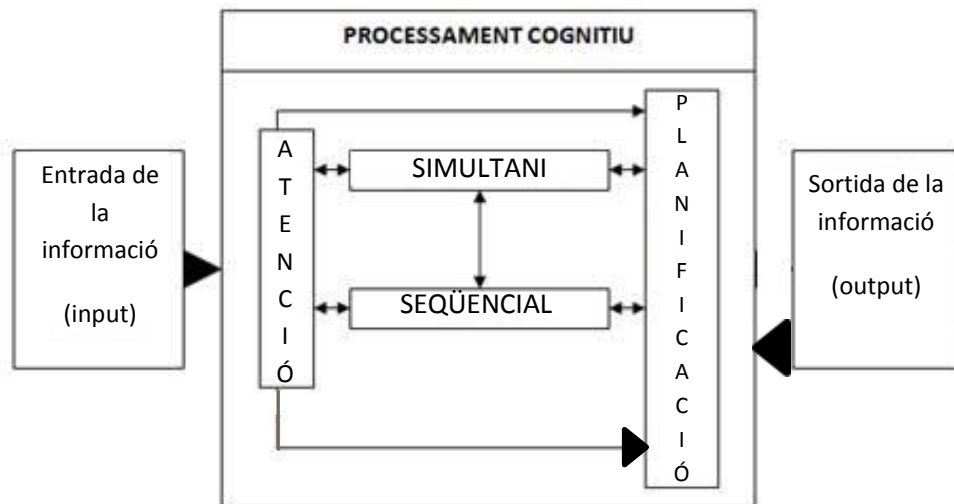
²² Neuropediatre i Neuropsicopedagog. Universitat de Girona, treballa a l' Hospital Universitari Dr. Trueta de Girona.

²³ Llicenciada en Psicologia per la UNED (1986). Doctora en Ciències de l'Educació per la Universitat de Girona, Girona.

utilitzat ja que depenent de les circumstàncies, utilitzar-ne un o un altre pot tenir millors resultats.

"...Intelligence is the sum total of all cognitive processes. It entails planning, coding of information and attention, as well as arousal." (Comunicat personal, Dass, 2004)

En la teoria PASS hi ha 4 processos cognitius que funcionen interactuant entre ells:

Hi ha tres fases principals; input (informació que entra pels sentits), processament cognitiu (processament de la informació, la qual són totes aquelles funcions que tenen lloc dins del cervell) i output (resposta).

A continuació s'expliquen els quatre processos:

Procés cognitiu d'atenció: Ens permet captar la informació necessària per tal de mantenir-la i utilitzar-la quan faci falta en els processos següents.

Procés cognitiu simultani²⁴: La informació es processa de manera global. Com un tot, sense veure les parts.

Exemple: Sumar (procés cognitiu simultani. Aprendre els números (procés seqüencial).

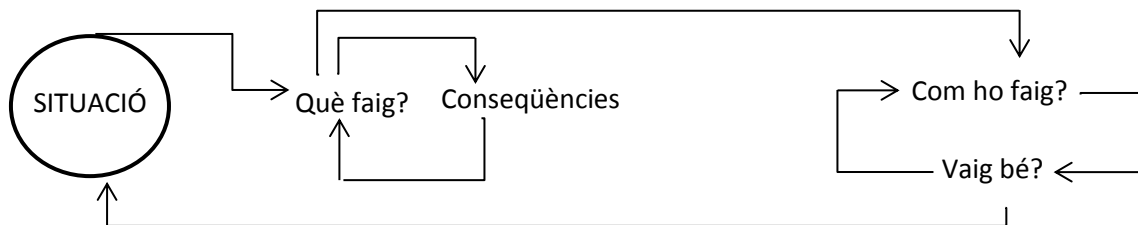
Procés cognitiu seqüencial: Quan processem la informació per parts. S'utilitza en l'aprenentatge arbitrari²⁵.

²⁴ El procés cognitiu simultani i el seqüencial, van molt lligats, estan molt relacionats.

²⁵ Llenguatge que és d'una manera, està establert. Un exemple de llenguatge arbitrari serien els colors.

El **procés de planificació**²⁶ té varies funcions:

1. Establir els objectius: respon a la pregunta "Què em demanen?"
2. Seleccionar les estratègies: contesta a la pregunta "Com ho faig per fer-ho?"
3. Revaluar tot el procés per saber si estem anant bé.

En aquests processos s'hi ha d'afegir la part emocional, el coneixement (experiència i aprenentatges assolits) i les motivacions per tal que la informació es processi. Per tant, això serà individual per a cada individu.

"És com i els processos PASS estiguessin flotant en el llac dels coneixements adquirits" (Dass)

El concepte de memòria per la teoria PASS

La memòria és una activitat psíquica indispensable per assolir coneixements. Tenim quatre tipus: memòria a curt termini, primitiva, de treball i immediata²⁷.

Dels processos s'arriba a la memorització (dels esquemes o conceptes) com una funció que pot ser present en cada un dels processos i no com aïllada o independent.

És més fàcil memoritzar si trobem relacions entre els elements que es volen memoritzar. Fent servir així, el procés simultani i el seqüencial pels llenguatges arbitraris.

Emocions en l'aprenentatge

La part emocional juga un paper molt important en l'aprenentatge. En aquest punt explico què són els comportaments emmascaradors i la relació que hi ha entre cognició i emoció.

²⁶ Proporciona a l'individu els mitjans per utilitzar correctament el processament simultani i el seqüencial en les tasques i revisa tot el procés en general.

²⁷ Manté un coneixement a curt termini.

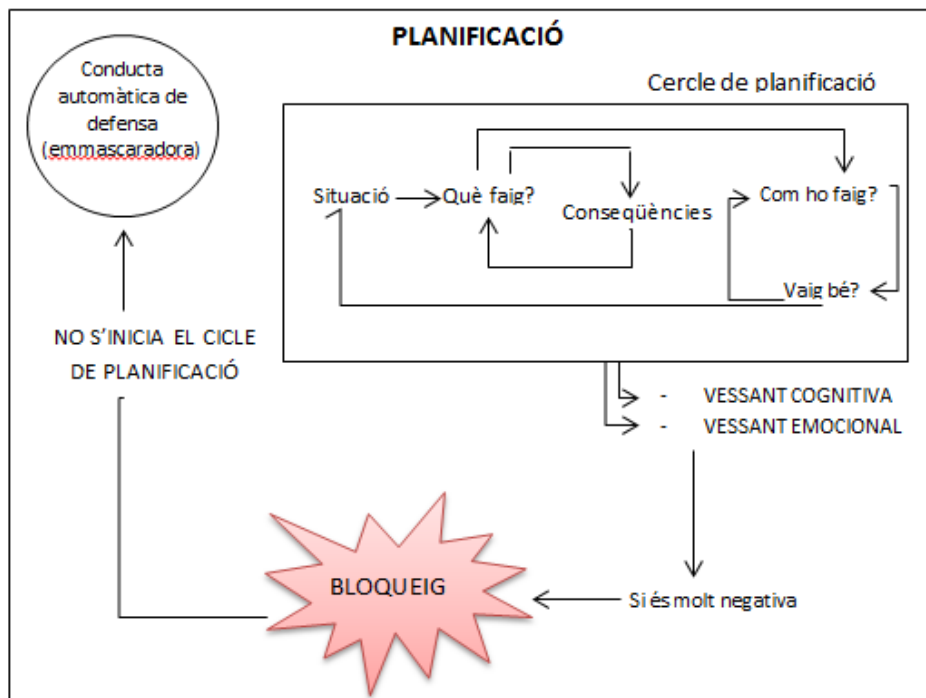

Els comportaments emmascaradors: bases neuropsicològiques²⁸

Les conductes emmascarades, en general, són conductes extremes i exagerades. Busquen cridar l'atenció i provocar. Són conductes de protecció automàtiques de caràcter inconscients i per tant emocionals.

Les conductes de defensa són un malestar emocional generat per la inseguretat de les creences d'identitat que es converteixen en conductes emmascaradores.

Les creences són idees que tenim de nosaltres o dels altres respecte les relacions, el propi jo, envers coses que fem o aprenem, de situacions quotidianes en general, entre d'altres. Tenen una part cognitiva (les paraules) i una part emocional (llenguatge corporal). Per tant, els nostres actes estan basats en les nostres creences.

Cognició i emoció

El lligam entre el procés cognitiu i l'emocional és el procés de planificació.

Hi ha situacions que ens surten inconscientment, sentim que no en tenim el control. És molt probable que s'hagi inhibit o bloquejat el cercle de planificació. També podríem dir que poden tenir una explicació d'origen emocional basat en creences

²⁸ Aquest punt està basat en les idees principals de la Teoria del Processament Cerebral de les Emocions o dels Comportaments Emmascaradors Pérez i Timoneda (1999-2000).

conscients o inconscients. Si les creences tenen un efecte negatiu que ens fa sentir malament es produirà un bloqueig al cercle de planificació.

Exemple: el Pol es queda bloquejat en els exàmens perquè creu que no ho podrà fer, que li sortirà malament, que no serà capaç d'aprovar, etc. a causa d'això no pot planificar.

Les persones amb síndrome autista tenen afectats els processos cognitius en major o menor grau i per tant algunes de les seves funcions cognitives estan afectades, en canvi, els processos emocionals no hi ha estudis que diguin que estiguin afectats. Per aquest motiu, la música o qualsevol estímul emocional, és important per establir una relació, comunicar-nos o aprendre.

4.3 Música

Sento el ritme de les notes que cauen com els gotes sobre del meu cap.

(Sento, Acció)

Per realitzar aquest punt he extret la informació dels apunts de musicoteràpia, *La música com a eina d'intervenció en l'àmbit de l'educació social* de la Mariona Vilar Bonfill, que una alumna de la carrera d'Educació Especial de la Universitat de Barcelona m'ha deixat.

Introducció

Definir la música no és fàcil. A continuació, exposo algunes definicions que des de diferents punts de vista intenten aproximar-se a aquest concepte.

1. Segons la Segona edició del Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans en la versió digitalitzada (<http://dlc.iec.cat/>) la música es considera:

“Art que s’expressa mitjançant la combinació de sons, d’acord amb les lleis de la melodia, l’harmonia i el ritme.”

2. Segons el “Diccionario de la Real Acadèmia Espanyola” en versió digitalitzada (<http://www.rae.es/>) la música és:

“Melodía, ritmo y armonía, combinados.”

“Sucesión de sonidos modulados para recrear el oído.”

“Arte de combinar los sonidos de la voz humana o de los instrumentos, o de unos y otros a la vez, de suerte que produzcan deleite, conmoviendo la sensibilidad, ya sea alegre, ya tristemente.”

3. Segons la Gran Enciclopèdia Catalana la música pot ser:

“Art que s’expressa mitjançant l’ordenació dels sons en el temps.”

“Sèrie de sons que per llur harmonia o disharmonia afecten a l’orella d’una manera agradable.”

4. Segons la Gran Enciclopèdia Larousse en català la música es defineix com:

“L’art que permet a l’home expressar-se mitjançant l’ordenació de sons en el temps.”

5. Segons el compositor Impressionista Debussy²⁹, la música comprèn:

“Un total de forces disperses expressades en un procés sonor que inclou: l’instrument, l’instrumentista, el creador i la seva obra, un medi propagador i un medi receptor.”

6. Segons Ludwig van Beethoven³⁰:

“La música constitueix una revelació més alta que cap altra filosofia.”

Així doncs, l’art de la música és una experiència viscuda en un determinat moment i és subjectiva i personal per a cada persona. És un estímul sonor que ens arriba i que en rebre’l podem sentir diferents emocions i sentiments que varien segons el nostre estat d’ànim o les circumstàncies en què ens trobem en aquell moment. Aquestes emocions i sentiments poden ser agradables o no; dependrà majoritàriament de la persona.

La música doncs és una experiència, una vivència, endinsar-se en un món d’emocions, sentiments i records. Es manifesta a través dels sons, el silenci, el ritme, el timbre, l’harmonia, la interpretació, la tornada, entre d’altres.

Com afecta la música a les persones

A vegades les persones busquem música que ens acompanyi en diferents moments o situacions de la vida. De la mateixa manera que cantem cançons diferents segons l’estat d’ànim. Cada persona viu i sent la música de varies maneres i per tant, cadascú té els seus gustos.

Aquest fenomen ens afecte a tots. Ens motiva, ens dóna forces i ens acompanya en moments difícils i també ens alegra, ens fa moure en moments feliços. El que està demostrat és que la música altera l’activitat neuronal en les zones del cervell on hi ha implicades les emocions.

Edgae Willems³¹ en el seu llibre: “El valor humano de la educación musical”, ens explica que existeix un paral·lelisme entre alguns dels elements que formen la música (el ritme, la melodia i l’harmonia) i els aspectes de la vida d’una persona. Ell

---

²⁹ Compositor i músic Francès, 22 d'agost de 1862-25 de març de 1918.

³⁰ Compositor y músic Alemany, 16 de novembre de 1770- 26 de març de 1827.

³¹ Autor belga, (13/10/ 1890- 18/06/1978), artista, músic i mestre de música, va fer un mètode d’educació musical.

relaciona la dimensió fisiològica amb el ritme, la dimensió emocional amb la melodia i la dimensió intel·lectual i de relació amb l'harmonia.

A continuació, exposo més detalladament aquests element musicals i els afectes que poden provocar a les persones:

1. Ritme: està relacionat amb la vida fisiològica, l'acció i el fet de sentir, experimentar i entendre la música com un contacte. Tenint així consciència de l'espai i del propi cos. Els ritmes lents disminueixen la freqüència cardíaca, tranquil·litzen; relaxen i els ràpids tenen una reacció contrària, eleven el pols i la respiració.

2. Melodia³²: està relacionada amb la vida afectiva, la sensibilitat i permet entendre la música com una imatge. Influeix de forma directe a la vida emocional i a la sensibilitat de la persona. Permet aprofundir en les emocions personals ja que pot causar varies sensacions i estats anímics com per exemple tristesa, ràbia, alegria, reflexió, entre d'altres.

3. Harmonia: està relacionada amb l'activitat intel·lectual i amb la capacitat de simbolització, abstracció, estructuració, anàlisi i síntesi. Requereix la participació de l'escorça del cervell. És més complexa i implica una major activitat psíquica i mental.

La música exerceix una influència en les persones però individual i determinada segons el moment, l'estat d'ànim i les vivències personals.

La música com a eina educativa

Dewy³³, Piaget⁵ o Krishnamurti⁵ consideren en les seves obres les propietats educatives de l'art i de la música i altres com Kodaly³⁴, Dalcroze⁸ o Willems⁸, reivindiquen un reconeixement més acceptable de l'educació musical en el món educatiu i també en aplicar-la a la globalitat de la persona.

Educar no només significa transmetre coneixements sinó també donar a conèixer actituds, valors, habilitats, interessos, sentiments, idees, entre d'altres. L'educació a

---

³² És l'element que s'acostuma a retenir amb més facilitat.

³³ Pedagogs i teòrics de l'educació.

³⁴ Pedagogs musicals.

través de la música pot ajudar molt a l'hora de treballar, expressar, interioritzar aquests aspectes i per tant contribuir en el desenvolupament i creixement de l'individu.

Segons Mónica Pérez Muñoz³⁵, des de la investigació educativa hi ha una perspectiva comunicativa, un model interpretatiu o paradigma interactiu que reafirma la idea que tot i que hi ha alguns aspectes objectius en els processos d'aprenentatge que es poden quantificar, n'hi ha d'altres que són impossibles d'objectivar com per exemple els valors, l'actitud, els interessos, entre d'altres. L'educació a través de l'art significa fer servir les arts per educar amb una finalitat útil. Així doncs, podríem utilitzar la música per augmentar les relacions socials, l'autoestima, la confiança, expressar emocions i adquirir vocabulari i mobilitat.

Música, comunicació i creixement

La música és un tipus de llenguatge no verbal que utilitza el ritme, la melodia, l'harmonia, el timbre dels instruments, la veu, entre d'altres, enlloc d'utilitzar el llenguatge dels mots o d'acompanyar-lo amb el llenguatge dels mots. D'aquesta manera, ens arriba un missatge que descodificarem d'una manera agradable o no depenent de la interpretació i de si ens agrada o no el tipus de música que estem escoltant. De la mateixa manera que cada individu li donarà un significat personal, especial i únic.

Generalment, el que comunica la música són emocions que ens permeten submergir-nos en el nostre món interior i en la connexió amb nosaltres mateixos. Ajudant-nos a prendre consciència de les nostres emocions i sentiments per iniciar un camí d'aprenentatge i creixement personal.

S'han realitzat moltes investigacions sobre l'efecte de la música en les emocions i des d'un punt de visat psicològic es destaca la música com una influència que pot produir canvis en la personalitat.

---

³⁵ PÉREZ, Mónica, "La educación a través del arte en la Educación social. Los espacios laborales y la investigación en la educación a través del arte", Revista interuniversitària: Pedagogía Social nº 9, pàg. 287-298, 2002, el dia: 14/7/13

La comunicació no verbal que s'estableix amb la música i de la qual parlava abans, permet a l'educador veure el que transmet l'individu a nivell corporal i ens dona informació sobre el seu estat d'ànim.

Alhora que genera aprenentatges contribueix al desenvolupament integral de l'individu.

Musicoteràpia³⁶

Consisteix en la utilització de la música amb finalitats terapèutiques.

Aquesta teràpia s'ocupa del manteniment, la restauració i l'augment de la salut (física i mental) mitjançant la música. A través de tècniques específiques s'estimula els neurotransmissors endògens del cervell de manera que provoquin reaccions químiques que millorin l'aprenentatge i el benestar. En aquest sentit, s'entén que la música és un element d'estimulació molt significatiu. El fet que produeixi aquestes drogues endògenes té efectes sedants o excitants. Serveix de teràpia o tècnica de relaxació dels sentits i de la mobilitat.

S'utilitza amb individus de totes les edats i de gran diversitat de salut, situacions i circumstàncies. També proporciona millores en l'aprenentatge, en depressions i en l'increment de l'autoestima.

---

³⁶ En el treball, la musicoteràpia no hi és directament present ja que les meves observacions són en classes de música, tot i això, he cregut convenient parlar-ne ja que comparteix molts objectius i coneixements amb la música (físics, emocionals i socials).

*El cole és un dibuix que es va acabant a cada curs
on cada mestre és un color que pinta als nens per ser millors
el cole és un gelat que es fon al juny i s'ha acabat
(M'agrada, Macedònia)*

5. Cos pràctic

En aquest punt hi trobem la informació necessària sobre la K.B.L.³⁷ que té tretze anys i el seu diagnòstic és TEA (Trastorn de l'espectre autisme). És l'alumna en què m'he basat per fer les diferents observacions en 3 assignatures i a l'hora que va a logopèdia. També hi presento les diferents assignatures explicant el número de professores i d'alumnes, la durada de la classe, el material i la descripció de l'aula i l'estructura de la classe amb els objectius de les diferents activitats que es duen a terme durant la classe i seguidament exposo la contrastació de les observacions realitzades.

L'escola on he realitzat les observacions és El Centre de Pedagogia Terapèutica l'Estel. Ofereixen un servei educatiu dedicat a alumnes amb condicions de retard mental que necessiten, de forma temporal o permanent, suports materials i humans més específics per aconseguir el seu procés personal. Consta de dos nivells organitzatius: Escola Específica d'Educació Especial (amb tres etapes: Educació Infantil, Educació Bàsica i Formació Laboral) i Equip de Suport a l'Escolarització, per a la integració d'alumnes a l'escola ordinària.

5.1 Descripció de les activitats

Música:

Professores a la classe: 2

Alumnes a la classe: 10

Durada de la classe: 1 hora

Material disponible: l'aula comunica amb l'aula de matemàtiques a través d'una porta corredora que normalment està tancada. Disposa de taules, cadires i troncs pels alumnes (distribuïdes en forma d'U mirant la pissarra) i una taula i cadira per la professora, una pica amb una aixeta per veure aigua i rentar-se les mans i la cara, un

---

³⁷ Per preservar la intimitat, el nom sortirà amb aquestes sigles.

ordinador connectat a una pantalla tàctil, un rellotge, diferents jocs com per exemple, trencaclosques i d'altres, guardats en armaris.

Estructura de la classe: la classe s'estructura en 4 elements:

- **Audició:** la professora presenta dues fotos als alumnes dient-los la cançó que escoltaran (amb el suport visual del vídeo). Els alumnes han d'assenyalar la foto que correspon amb el nom de la cançó. En els alumnes que no hi veuen i en alguns altres els diuen o ensenyen directament la foto de la cançó que escoltaran.
  - **Objectiu**³⁸: reconèixer i identificar amb el motiu musical corresponent els diferents animals que surten a l'obra "El carnaval dels animals".
Tenen una caixa amb figures de plàstic dels animals que hi apareixen i quan senten un so la professora els acosta uns quants i han d'agafar o assenyalar el que han sentit.
- **Ritme:** posen una cançó (amb el suport visual del vídeo), i alguns amb l'ajuda de les professores al principi i d'altres amb el suport de la professora durant tota la cançó, han de picar amb les mans a la taula portant el ritme de la cançó. Normalment fent negres.
  - **Objectiu:** escoltar i imitar ritmes picats primer per la mestra i seguir la pulsació d'una cançó.
- **Cançó:** primer escolten una cançó (amb el suport visual del vídeo), després la tornen a posar i les professores la van cantant amb els alumnes que se la saben. De tant en tant paren la cançó en determinats trossos, normalment els mateixos, perquè els alumnes cantin el tros que segueix.
  - **Objectiu:** aprendre cançons tradicionals amb o sense el suport de la mestra i amb o sense el suport de les imatges.

---

³⁸ Els objectius dels alumnes són personalitzats. He fet l'observació de la K.B.L així que els objectius esmentats en les diferents assignatures faran referència a aquesta alumna.

- **Ball:** al final de la classe els deixen triar una cançó, normalment demanen del "Super 3" i la posen també amb el suport visual del vídeo. Les professores fan aixecar els alumnes que poden i els ajuden a moure el cos.
  - o **Objectiu:** moure's i expressar-se corporalment ja que els hi costa bastant.

Educació física:

Professores a la classe: 1

Alumnes a la classe: 5

Durada de la classe: 1 hora

Material disponible: La classe es fa en una aula equipada per fer gimnàstica que disposa d'un mirall, una porteria petita, un llit elàstic, unes escales que es giren i fan de balancí, pilotes de diferents tipus, cercles de plàstic, una cistella petita, matalassos, mocadors, raquetes, bitlles, entre d'altres elements per fer gimnàstica. També disposa d'una pica amb un mirall.

A vegades quan realitzen una activitat que requereix més espai o quan hi van voluntaris, poden fer la classe a la pista del pati de l'escola.

Estructura de la classe: la classe s'estructura en 3 parts:

- **Escalfament:** és l'activitat que es fa al principi de la classe. Hi ha varies activitats, van alternant. Poden jugar a atrapar-se, fer una cursa de relleus o el joc de les cadires. Tot amb ajuda verbal.
  - o **Objectiu:** practicar el moviment, entendre les ordres donades i ajudar-se.
- **Activitats:** quan s'acaba l'escalfament, treballen diverses habilitats com poden ser; encistellar, votar la pilota, llançar, l'equilibri, saltar, caminar a través de diferents objectes fent diferents camins, caminar endavant o endarrere, botar la pilota, transportar objectes d'un lloc a l'altre, desplaçar-se per un circuit amb diferents elements, entre d'altres. Tot amb ajuda verbal.
  - o **Objectiu:** caminar per fora dels objectes, saltar amb els peus junts augmentant l'alçada de l'objecte d'on es realitza el salt o saltant amb un

objecte a les mans. També realitzar llançaments amb diferents pilotes, saber botar i agafar una pilota, caminar sobre un banc o portar un objecte al cap aguantant l'equilibri i desplaçar-se per sobre diferents elements de diferents maneres o transportant objectes.

- **Estiraments:** al final de la classe, els alumnes i la professora s'asseuen a terra i fan estiraments, a vegades amb música i massatges, amb menys ajuda verbal. Els estiraments són: cames estirades i tocar-se els peus, una cama creuada i després d'uns segons canviar de cama i braços estirats.
  - o **Objectiu:** experimentar la sensació de relaxació i tranquil·litat dels estiraments un cop acabada la sessió.

Matemàtiques:

Professores a la classe: 1

Alumnes a la classe: 4

Durada de la classe: 1 hora i mitja

Material disponible: l'aula comunica amb l'aula de música a través d'una porta corredora que normalment està tancada. Disposa de taules i cadires (posades totes juntes en forma de rectangle), una taula amb un ordinador i una cadira per la professora, una pica amb una aixeta per beure aigua, rentar-se les mans i la cara, una pissarra, un rellotge i diferents jocs com per exemple trencaclosques o d'altres i diversos materials guardats en armaris.

Estructura de la classe: la classe s'estructura en 3 parts:

- **Calendari:** al començament de la classe la professora pregunta als alumnes el número del dia que estan en veu alta i després els repeteix la pregunta a tots. Llavors ho apunta a la pissarra. Si aquell dia hi ha una festa en especial, els demana. Llavors els dona un calendari i els fa marcar amb un gomet el dia que és. A tots els pregunta, individualment, el mes i a alguns també els hi pregunta l'any. Després els demana quin temps fa i cada un el representa dibuixant-lo.

- **Objectiu:** saber el número i el nom del dia, el mes i l'any que estem, aprendre el concepte d'ahir, avui i demà i saber identificar el temps que fa.
- **Activitats:** comencen fent seriacions individualment. Les fan per mida, forma o color. Alguns amb el suport constant o intermitent de la professora i d'altres sols. Quan tots han acabat passen a llegir els números. Ho fan jugant al parxís.
  - **Objectiu:** fer seriacions de 3 elements amb diferents criteris treballant així, els colors i els conceptes espaials i saber dir, després d'haver tirat el dau, la quantitat (el número) que ha sortit i comptar avançant per les caselles. També aprendre a esperar i respectar el torn de joc.
- **Menú del dinar:** al final de la classe, ja que després van a dinar, els diuen el menú del dia. La professora els diu què hi ha de primer plat, de segon i de postres i ells busquen en un arxivador la foto d'allò que menjaran i l'enganxen a la pissarra.
  - **Objectiu:** conèixer el què menjaran i saber reconèixer què és mitjançant el suport visual (fotos).

Logopèdia:

Professores a la classe: 1

Alumnes a la classe: individualitzades³⁹

Durada de la classe: 15 - 30 minuts

Material disponible: disposa de dues taules, quatre cadires, una pissarra de guix, un armari amb jocs diferents, un rellotge i capsos i sobres amb diferents fotos d'objectes, animals i accions.

Estructura de la classe: la classe s'estructura en les següents parts:

---

³⁹ Depèn de les seves necessitats alguns fan logopèdia (qui té trastorns del desenvolupament del llenguatge) o si tenen problemes físics van a fisioteràpia. Hi assisteixen uns 3 cops a la setmana a unes sessions de tres quarts d'hora més o menys.

- **Exercicis amb la llengua i les galtes:** consisteix en moure la llengua cap a dalt, cap a baix i cap els costats tot tocant-se els llavis i després inflar les galtes.
  - **Objectiu:** fer moure la llengua i les galtes sent conscient de que estan fent.

- **Imitar síl·labes:** imitar síl·labes que continguin grups consonàntics amb el so "r".
  - **Objectiu:** saber pronunciar el so "r".

- **Identificar i classificar paraules segons els seus punts d'articulació (coll, llavis i dents).**
  - **Objectiu:** saber diferenciar els punts de pronunciació.

- **Construir frases coordinades:** donades dues frases simples, construir una frase coordinada amb el nexa "i" amb suport visual.
  - **Objectiu:** saber construir frases coordinades amb l'estructura correcta (Subjecte + verb+ complement).

5.2 Comparació de les informacions

Les classes s'estructuren totes de la mateixa manera tal com m'ha dit la mestra de música, tutora i cap d'estudis.

"Nosaltres agafem el currículum ordinari tal com està muntat i llavors de cada matèria hi ha uns blocs de continguts i nosaltres el mirem d'adaptar corresponentment per cada nen."

Al final de cada assignatura les mestres els escriuen el que han fet durant l'hora perquè els pares ho sàpiguen i en puguin parlar a casa ja que alguns alumnes no ho poden explicar. Els ho apunten a l'agenda de cada nen. D'això n'anomenen: El pla del dia.

Si comparem les informacions que he extret de les observacions de les diferents assignatures, el primer que veiem és que a música està molt més tranquil·la i concentrada que a educació física ja que només sortir de la classe de música i pujar les escales per anar a l'aula d'educació física, s'esvera i s'excita. Quan la mestra no està per ella comença a donar voltes per la classe, canta, pica de mans o es balanceja. Al contrari que a música, que arriba relaxada i tranquil·la. Quan la mestra no està per ella no es posa nerviosa i va fent la seva. A més, està més predisposada a la classe ja que per exemple, s'aixeca a triar les cançons que li agraden. A matemàtiques i logopèdia el seu comportament s'assembla més al de música. És a dir, també està concentrada, tranquil·la i responent a la mestra sense que se li hagi de repetir molts cops el seu nom o la pregunta, tot i que no emprèn, com a música, accions per si sola.

A totes les assignatures participa en les activitats i respon correctament la majoria de les vegades. S'ha de dir però, que a logopèdia realitza bé totes les activitats. La que li costa més és la imitació de síl·labes, tal com explico en el buidat de la informació⁴⁰, però la logopeda li torna a dir que ho repeteixi i cada cop ho fa millor. Durant la classe està molt atenta i contenta. Quan acaba un exercici sempre li demana si ho ha fet bé, la logopeda li diu que sí, que molt, i llavors es llança a fer-li petons. La logopeda però no li deixa fer ja que és una conducta repetitiva que té i ha d'aprendre que quan està treballant no es fan petons. A matemàtiques, contràriament, necessita més suport verbal durant la realització, per exemple de les seriacions, ja que els

---

⁴⁰ Veure annex 6

conceptes espaials (mida i llargada) li costen i quan li toca fer-ho sola es distreu o es balanceja.

A la classe que està més concentrada, com ja he dit abans, és a música tot i que a vegades no ho sembli perquè es balanceja o mou el cap d'un cantó a l'altre. És a on li han de cridar menys cops l'atenció i no repetir tantes vegades la pregunta. A més, se la veu contenta i amb ganes de participar. No hi solen haver problemes de conducta. S'assembla a matemàtiques ja que també participa en les activitats proposades i tampoc hi ha problemes de conducta. Tot i així no se la veu tan disposada durant la classe i necessita més suport verbal de la professora per realitzar les activitats com he explicat anteriorment.

Com explico a l'apartat de la síndrome d'autisme, aquesta síndrome es caracteritza per la soledat i pel mal desenvolupament de les relacions socials. En les observacions he pogut comprovar aquesta característica, no acostumava a relacionar-se amb els companys. A totes les assignatures el nivell de relació és més o menys igual però on jo l'he vist interactuant més és a música. Com explico en el buidat de les informacions⁴¹, en una classe de música va pegar un company i es va posar a riure. Aquí vaig recordar, tal com dic anteriorment a la part teòrica, que les persones amb autisme tenen una mancança d'empatia. Per això es va posar a riure, no comprenia que li havia fet mal. Durant la classe a vegades es quedava mirant l'alumne que tenia al seu costat i també es posava a riure. En canvi durant les altres classes anava més a la seva i no establia cap mena de contacte amb ells.

A logopèdia està sola amb la mestra i hi ha un molt bon ambient de treball. "Li agrada molt pintar i anar a l'ordinador. Tot el que sigui manipular coses li encanta." Treballa molt durant tota l'hora i no es distreu. Tenen bona relació entre elles i se la veu més contenta. Això es comprova amb el que m'explicava la seva tutora durant l'entrevista. "En el treball individual va fent i el que li costa més és el treball en grup perquè ha d'escoltar, en canvi, quan ella fa feina, com per exemple fitxes, ella fa, no tens cap problema de comportament ni res. Les matèries que li costen més són les que ha de compatir amb altres nens o ha d'escoltar a la mestra. Llavors hi ha més problemes. Quan té una feina pautada va fent."

A cap assignatura acostumava a mantenir el contacte visual. Quan la mestra de música o matemàtiques estaven explicant una cosa, ella no les mirava. En canvi,

---

⁴¹ Veure annex 6

quan li demanaven alguna cosa sí que les mirava però només al començament de la pregunta i ràpidament desviava la mirada. A més, en una estona de logopèdia, la logopeda li va dir, assenyalant-me, que jo estava allà per ella sola i que hauria d'estar contenta. Ella va girar ràpidament el cap cap a l'altre costat. Tot i això, durant l'estona de logopèdia és la que més estona manté el contacte visual tot i que és poca estona perquè la majoria de vegades està mirant les fotos que utilitzen per fer les activitats.

On presenta més problemes de conducta és a gimnàstica, com comenta la seva professora. "Hi ha un bon nivell d'aprenentatge però també presenta problemes de conducta semblants a les hores del pati."

Per exemple, un dia quan havia d'esperar el seu tron, va anar a agafar el pot de sabó i se'n va menjar una mica. La professora la va castigar i la va fer seure al terra. Quan el càstig es va acabar ella va tornar-ho a intentar. Com he dit, és on està més esverada i excitada.

*Sé que entre la gent com tu i com jo sona la mateixa cançó.
(Com dues gotes d'aigua, Txarango)*

6. Conclusions finals

A la part teòrica hem vist que les persones amb síndrome autista tenen algunes funcions cognitives afectades, ara bé, els processos emocionals no ho estan, això implica que les reaccions emocionals no estan filtrades o "moderades" per la cognició. Així doncs qualsevol estímul emocional com per exemple la música, és important per establir una relació, per comunicar-nos o per aprendre.

Les observacions amb la K.B.L m'han permès veure que a les classe de música està més concentrada, atenta i relaxada com exposo anteriorment en la contrastació de les informacions. En aquesta classe participa més en les activitats i no li han de repetir tant les coses que ha de fer. La diferència es nota molt comparant-la amb la classe d'educació física. Durant aquesta última, està més nerviosa i va més al seu aire sense respondre ni fer cas de la professora. Se li han de repetir molts cops les explicacions de les activitats i ajudar-la més en la realització d'aquestes però "Li agrada molt saltar i les activats amb pilota." En l'altre classe observada, la de matemàtiques, també està força tranquil·la i concentrada, encara que necessita més ajuda verbal durant la classe perquè li costa més realitzar les activitats. També és veritat però, que durant la classe de matemàtiques, treballen els conceptes espaials i en concret, aquests li costen bastant. Necessita un suport oral constant per realitzar bé l'activitat. "El que més li agrada és dir els mesos de l'any, li fan riure. Lo altre jo diria que ni li agrada ni que no li agrada, va fent."

"A nivell memorístic la música l'ajuda. (...) Totes les coses repetitives li van molt bé."

Aquesta afirmació de la professora de música ens permet veure que la música juga un paper important en el seu aprenentatge.

Una dada interessant que crec que s'ha de tenir en compte és que durant una classe de matemàtiques, mentre a la classe del costat estaven treballant amb música i des de la classe on érem es sentia, ella es va adonar de la presència de la música. Va fer un soroll, va assenyalar cap a la paret i va deixar l'activitat que estava fent durant un moment. Això ens permet veure que és conscient de la música i que li agrada tal com em va dir la seva professora de música.

"Penso que de la classe de música li sol agradar tot. De les activitats que més li agraden en general és la música."

Tal com explico anteriorment, Edgae Willems en el seu llibre "El valor humano de la educacion musical", ens explica que existeix un paral·lelisme entre alguns dels elements que formen la música i els aspectes de la vida d'una persona.

Ell relaciona ritme amb l'acció i el fet de sentir, experimentar i entendre la música com un contacte. Tenint així consciència de l'espai i del propi cos. Els ritmes lents disminueixen la freqüència cardíaca, tranquil·litzen, relaxen; i els ràpids tenen una reacció contrària: eleven el pols i la respiració.

La logopeda em va dir que "L'única cosa que he fet similar a això és amb els sons, que ho fèiem amb instruments musicals i li encantaven, però no hem treballat directament amb la música. A vegades a la classe sí que els posen música per relaxar-los." Ens permet comprovar que la música li agrada, que li crida l'atenció i la relació que fa Edgae Willems ens permet afirmar que la música relaxa.

També afegir que com explico a l'apartat de música, l'educació a través de la música pot ajudar molt a l'hora de treballar, expressar, interioritzar aquests aspectes i per tant contribuir en el desenvolupament i creixement de l'individu.

Amb totes aquestes evidències podem concloure que amb la música la K.B.L se sent més tranquil·la i relaxada, que li agrada, li crida l'atenció i que l'ajuda a adquirir coneixements (al seu ritme i nivell).

Encara que el meu treball és només l'anàlisi d'un cas i extrapolar-lo a tots els casos de síndrome d'autisme no seria científic, podem dir que la meva hipòtesi inicial que era,

La música és una eina positiva per l'aprenentatge en nens amb síndrome d'autisme ja que provoca unes emocions de relaxació i concentració. I aquestes són imprescindibles pel procés d'aprendre.

queda contrastada en un cas pràctic, a més de amb la fonamentació teòrica. També donen força a la meva hipòtesi les afirmacions de les professionals educatives, sobre el paper de la música en el seu estat emocional i en l'aprenentatge.

Ara he vist que sí que es veritat que provoca unes emocions de relaxació. En el cas de la concentració, a música no se la veia tan dispersa (com si no estigués escoltant) com sobretot a educació física o a matemàtiques, però a totes responia bé les preguntes que li demanaven i a la seva manera estava concentrada⁴². Així que hi intervé però també hi poden influir altres factors com per exemple altres emocions, la companyia o el tipus de treball (individual o col·lectiu).

Segueixo pensant que la part emocional, com la relaxació i la concentració, són imprescindibles per l'aprenentatge però com he pogut aprendre, en l'autisme, també hi intervenen tècniques com la repetició que els ajuda a adquirir coneixements. A més he après que alguns nens amb autisme com la K.B.L tenen bona memòria, per exemple, en el seu cas, pot recitar els números i els reconeix però no relaciona cada número amb una unitat i per tant no té assolit el concepte.

En coneixement de tot això, retocaria la meva hipòtesi inicial deixant-la així:

La música és una eina positiva per l'aprenentatge en nens amb síndrome d'autisme ja que provoca unes emocions de relaxació i concentració juntament amb altres emocions i bon ambient de treball. I aquesta part emocional és imprescindible per al procés d'aprenentatge.

---

⁴² La seva tutora em va dir que: "Jo l'estar concentrada no t'ho sabia dir perquè sembla que no, però ella va fent. Moltes vegades li fas una pregunta i la respon. Ella va fent la seva estereotípia però d'una manera o altra hi està. De vegades et penses que no hi són però quan preguntes te n'adones que sí." I per això dic "a la seva manera".

*Somriu i viu la vida, no et deixis aixafar
posa els peus a terra i torna a caminar
que el ritme et dóna vida, la melodia et fa cantar
no tinguis presa i mira, el so et farà volar.*
(Regalo, Acció)

7. Diari personal

En aquest punt miraré d'exposar el que he sentit i viscut durant la formació del treball. Les emocions i visions personals que he sentit al llarg de la construcció d'aquest projecte.

Quan vaig saber qui era la meva tutora vaig anar a parlar amb ella i li vaig començar a parlar dels temes que tenia pensats tal com explico a la introducció. Quan vaig acabar de decidir el tema amb la seva ajuda, vaig començar a moure'm per trobar una escola on hi haguessin nens amb síndrome d'autisme ja que volia fer un seguiment d'un nen en diferents assignatures per verificar o desmentir la meva hipòtesi. Vaig trobar l'Escola Estel de Vic. Era a prop i per tant, pel tema del transport, m'anava molt bé. Vaig enviar-li un correu al director i em va contestar la cap d'estudis que va acceptar a deixar-me observar en les assignatures de música, educació física, matemàtiques i durant l'estona de logopeda. A partir d'aquí vaig estructurar una pauta d'observació que em permetés anotar durant les observacions els comportaments de qui observaria i una fitxa d'activitats on apuntaria les activitats que realitzaven durant les classes amb els objectius corresponents.

Un cop acabat, vaig començar a anar a observar la classe de música i educació física. Una tarda a la setmana durant tres setmanes. Vaig haver de parar les observacions perquè el curs s'estava acabant i tant ells com jo teníem avaluacions finals.

A mi les coses noves em produeixen respecte. Jo no havia anat mai a una escola d'educació especial i tenia ganes de veure com era alhora que m'espantava entrar-hi.

No em vaig voler fer cap idea de com seria, no em vaig voler imaginar res perquè no sabia com de gran seria l'impacte que tindria sobre mi. Sóc molt sensible i empàtica així que si m'imaginava una cosa i després resultava més dur o menys i no m'havia preparat, no sabia com reaccionar. Vaig preferir entrar i ja veuria com m'afectaria.

La primera classe que vaig observar va ser la de música. La primera impressió que vaig tenir quan vaig entrar a l'aula va ser que hi havia molts nens, amb diferents discapacitats i de diferent edats. Al principi estava una mica espantada i nerviosa. De seguida em vaig anar introduint a la classe i no hi va haver cap problema. Quan vaig sortir estava contenta i animada. Ja no sentia la tensió del principi tot i que en totes les observacions, durant el viatge en cotxe fins arribar-hi, notava el respecte del primer dia, en menor nivell però el notava. Ara bé, al final de cada dia, sortia contenta, amb ganes i em sentia bé amb mi mateixa.

El curs anava acabant i em vaig reunir amb la meva tutora per planejar la feina que hauria de fer durant l'estiu. Vam organitzar un primer índex i vam decidir fer tot el que poguéssim de la part teòrica. Em va deixar un llibre ("La senzillesa d'aprendre") per documentar-me sobre l'aprenentatge que també me l'havia de llegir durant l'estiu.

De seguida va començar l'estiu. Els matins tenia estada a l'empresa en una guarderia i les tardes lliures. Anar a la guarderia cada dia, sobretot els primers dies em cansava, no em deixava ganes de posar-me a fer el treball. A més a casa tenim una botiga i a l'estiu és quan ve més gent i jo hi ajudo. Quan ja em vaig adaptar al ritme de la guarderia, vaig començar a fer el treball amb ganes. Vaig redactar la introducció, la hipòtesi i metodologia, vaig fer la part de l'autisme a partir de la qual he après moltes coses, em vaig llegir el llibre que em va deixar la Dolors que em va agradar molt i el vaig trobar molt interessant i vaig redactar també el punt de l'aprenentatge. Amb la Dolors ens anàvem escrivint i així m'anava corregint els redactats i solucionant els dubtes que tenia.

Sóc molt exigent i perfeccionista i mai m'acaba de convèncer el que escric. Tots els apartats els he reescrit varies vegades, a part de les correccions de la Dolors, ja que em costa convence'm que ho estic fent bé i que s'entén el que vull explicar. Segurament, no sempre hauré aconseguit transmetre-ho.

Quan l'estiu es va acabar, va començar un nou curs i amb aquest, noves responsabilitats i reptes. Em va costar una mica tornar a treballar en el treball més regularment com feia. Però vaig tornar a posar-me en contacte amb l'Escola Estel per continuar les observacions, de seguida que vaig poder. El que va passar però és que em van dir que m'havia d'esperar fins a finals de novembre principis d'octubre. Jo em

poso nerviosa fàcilment i allò em va estressar una mica. Parlant-ne amb la Dolors, vam decidir que comencés a redactar el punt de la música que va ser el més amè d'escriure ja que la música m'agrada molt i és important per mi i també vaig començar a redactar el que havia observat en les observacions que havia fet el curs anterior.

Sobre els punts de la part teòrica, en el de la música, vaig trobar una base molt bona (apunts de musicoteràpia de la carrera d'Educació Especial de la Universitat de Barcelona) a partir de la qual extreure la informació. El de l'autisme em vaig llegir diferents manuals, articles i webs. Sintetitzar-ho se'm va fer més difícil tot i que la informació era clara. El que em va costar més va ser l'aprenentatge. És un mar molt gran de coneixements i apartats. Em semblava tot molt interessant i volia posar moltes coses ja que totes eren fascinants. Aquí m'ha ajudat a polir-ho la Dolors.

A l'última de novembre vaig tornar a l'Escola Estel. Aquest cop a observar la classe de matemàtiques i logopèdia per tal de poder comparar les observacions ja que la d'educació física era una classe molt diferent a la de música i en necessitava un altra més semblant.

En aquestes últimes observacions han sorgit alguns imprevistos i no m'he sentit, en algunes ocasions, gaire ajudada per l'escola. Per exemple, a l'hora de quedar un dia per fer les entrevistes o perquè m'avisaven molt just quan no podia anar a fer-hi les observacions. Jo ja m'havia organitzat la feina i aquests imprevistos em posaven una mica nerviosa ja que només quedava un mes o menys per entregar el treball.

Tot i això, anava bastant bé de feina feta i no m'ha suposat un problema molt gros. El que passa és que quan no hi comptes i t'ho haves organitzat d'una manera, t'agafa per sorpresa i a més, a mi, que m'agrada tenir les coses controlades.

Anava fent la bibliografia, organitzant els annexos, quan realitzava una observació redactava les observacions, vaig escriure la comparació de la informació de les observacions i finalment vaig començar a redactar les conclusions i aquest diari.

Durant tot aquest temps també m'he anat escrivint i trobant a les hores del pati amb la Dolors i hem anat corregint les coses que no acabaven d'estar bé o al seu lloc.

En general, aquest treball m'ha enriquit molt tant a nivell de coneixements com personal. M'ha ajudat a conèixer conceptes i informacions que no sabia i a créixer personalment a nivell d'autonomia i d'afrontar els reptes i problemes que vas trobant.

8. Bibliografia

Fonts d'informació referenciades

Bibliografia:

D.D.A.A *Gran Enciclopèdia Catalana*, volum16, Enciclopedia Catalana, Barcelona, 1988

D.D.A.A *Gran Enciclopedia Larousse*, volum 7, Edicions 62, Barcelona 1991

PÉREZ, Mónica, *La educación a través del arte en la Educación social. Los espacios laborales y la investigación en la educación a través del arte*, Revista interuniversitària: Pedagogía Social nº 9, 2002

PICHOT, Pierre i D.D.A.A *Trastorno autista DSM-IV Manual diagnostico y estadístico de los trastornos mentales*, MASSON, Barcelona, 2000

PICHOT, Pierre i D.D.A.A, *Trastorno autista DSM-V Manual diagnostico y estadístico de los trastornos mentales*, MASSON, Barcelona, 2000

TIMONEDA, Carme, *La senzillesa d'aprendre*, CCG Edicions, Girona, 2006

VILAR BONFILL, Mariona, *La música com a eina d'intervenció en l'àmbit de l'educació social*, apunts de musicoteràpia, Universitat de Barcelona, curs 2010-2011

Web grafia:

(<http://faros.hsjdbcn.org/ca/articulo/lautisme-quins-simptomes-segons-ledat>) de l'entitat Sant Joan de Déu, font Confederación de Autismo de España (2/4/2014)

(<http://faros.hsjdbcn.org/ca/articulo/lautisme-quins-simptomes-segons-ledat>) de l'entitat Sant Joan de Déu, font Confederación de Autismo de España (2/4/2014)

(<http://ca.wikipedia.org/wiki/Autisme#Diagn.C3.B2stic>)

(<http://dlc.iec.cat/>) versió digitalitzada de la *Segona edició del Diccionari de la llengua catalana de l'institut d'estudis catalans*

(<http://www.rae.es/>) versió digitalitzada del *Diccionario de la real acadèmia espanyola*

Fonts d'informació consultades

Bibliografia

GIRALT I RADIGALES, Jesús i D.D.A.A *Enciclopèdia Catalana*, volum 2. Éssers vius, Barcelona, SAU, 2007

GIRALT I RADIGALES, Jesús i D.D.A.A *Enciclopèdia Catalana*, volum 5. Arts i lleure, Barcelona, SAU, 2007

HADDON, Mark *El curiós incident del gos a mitjanit*, Barcelona, La Magrana de Butxaca, 2004

Web grafia

<http://www.xtec.cat/web/curriculum/diversitat/alumnes/tdes/tea>

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Aprenentatge>

http://www.cadenaser.com/salud/articulo/musica-terapia-mejora_comunicacion-ninos-autismo/csrsrpor/20140402csrsrsal_2/Tes

9. Annexos

Annex 1 Guions de les entrevistes a les professores de les diferents assignatures

Sobre l'escola:

1. Anys que té l'escola i definició de l'escola.
2. Objectius de l'escola.
3. Materials i recursos dels que disposen.
4. Criteris per organitzar les classes i si es mantenen aquests criteris amb totes les edats.
5. Casos semblants a KBL, quin mètodes utilitzen, criteris per utilitzar aquests mètodes, intervenció altres professionals...

Sobre la K.B.L:

1. Edat i diagnòstic
2. Recorregut escolar:
  - a. Quan va arribar
  - b. Nivell d'adaptació
  - c. Escola ordinària?
  - d. Millores
  - e. Diferències en assignatures, professorat, companys, horaris, etc.

Sobre l'assignatura i com la professora veu a la K.B.L durant la classe⁴³:

1. Com esta estructurada la classe.
2. Quins són els elements que treballen i si es mantenen durant el curs.
3. Els recursos materials que disposen.
4. Els objectius els establiu a principi de curs a mida per a cada nen?
5. Hi ha algun objectiu que sigui igual per tots?
6. Normalment està concentrada durant la classe?
7. Està tranquil·la durant la classe?
8. Participa normalment en les activitats de la classe? Quina es la que més li agrada?
9. Com veus a la K.B.L a les classes respecte a les altres classes a nivell de conducta i d'aprenentatge? I de progressos?
10. Heu provat algun cop a fer alguna activitat incorporant d'alguna manera la música? Si es així, quina? Com ha anat?

---

⁴³ Aquest guió és manté a totes les entrevistes que he fet a les professores per cada assignatura.

Annex 2   Fitxes professionals de les professores

Professora música, tutora i cap d'estudis

Estudis realitzats: Magisteri

Especialitat: Especialització en Pedagogia terapèutica.

Anys d'experiència en la docència: 41 anys

Anys de docència a l'escola actual: 40 anys

Altres escoles: Carmelites Vedrunes de Tona durant 1 any (escola ordinària).

Escoles ordinàries: Experiència en donar suport als mestres de l'escola ordinària per la intervenció en l'àmbit de la lectura.

Professora d'educació física

Estudis realitzats: Diplomatura en Fisioteràpia

Especialitat: Fisioteràpia pediàtrica

Anys d'experiència en la docència: 7 anys

Anys de docència a l'escola actual: 7 anys

Altres escoles: No

Escoles ordinàries: No

Professora de matemàtiques

Estudis realitzats: Mestra d'educació especial i de primària

Especialitat: Educació especial

Anys d'experiència en la docència: 20 anys

Anys de docència a l'escola actual: 18 anys

Altres escoles: El Roser de St. Julià del V. i Sants Innocents de BCN

Escoles ordinàries: El Roser de St. Julia del V.

Logopeda

Estudis realitzats: Grau de logopèdia

Especialitat: Logopèdia

Anys d'experiència en la docència: 1 i mig

Anys de docència a l'escola actual: 4 mesos

Altres escoles: Pràctiques a un centre d'educació especial a Sabadell i a un centre d'agrupament a Terrassa.

Escoles ordinàries: No

Annex 3   Transcripció Entrevistes

Entrevista a la professora de música, tutora i cap d'estudis

Hola, bon dia, gràcies per rebre'm i tot seguit farem una petita entrevista. Primer parlarem sobre l'escola, després sobre l'assignatura de música i després ens centrarem amb la K.B.L. Doncs si et sembla, comencem.

1. Quants anys fa que existeix aquesta escola?

Aquesta escola, a veure deixa'm pensar, vam celebrar el 50 aniversari així que 50 i pico.

2. Podries definir-me l'escola?

El Centre de Pedagogia Terapèutica l'Estel és un servei educatiu dedicat a alumnes amb condicions de retard mental que necessiten, de forma temporal o permanent, suports materials i humans més específics per aconseguir el seu procés personal. Consta de dos nivells organitzatius: Escola Específica d'Educació Especial (amb tres etapes: educació infantil, educació bàsica i formació laboral) i Equip de Suport a l'Escolarització, per a la integració d'alumnes en l'escola ordinària.

3. De quins materials i recursos disposeu?

Depeñent de les assignatures. Moltes vegades els agafem de la xarxa però moltes vegades ens els fem nosaltres. Aquí tenim un grup que treballen amb tecnologia que ens prepara molt material perquè als alumnes, a través de l'ordinador, els va molt bé per escollir, per fer algunes parts de les activitats amb la pantalla tàctil o per escriure. En el mercat hi ha molt poques coses adequades per ells. Si no fas anar molt bé el ratolí depèn de quin programa ja no el pots fer servir. Llavors ens adapten a través d'això. Els recursos doncs més aviat nosaltres ens els muntem perquè el mercat no està ben pensat. Perquè a vegades entres hi introdueixes; recursos per a nenes que els i costa, recursos d'educació especial i si fas una piràmide de l'educació especial, doncs nosaltres estaríem a dalt de tot que és on escassegen més.

4. Quins objectius teniu a l'escola? És a dir, els generals.⁴⁴

1. Potenciar l'adquisició de les habilitats d'autonomia i control personal que permetin als alumnes viure de la forma més independent possible en els entorns actuals i futurs, menys restrictius.
2. Establir les condicions necessàries per tal que els alumnes adquireixin les habilitats socials d'interacció i participació que són normatives de la societat on viuen, amb actituds d'autoestima, coneixement i acceptació de les pròpies limitacions.
3. Desenvolupar les possibilitats comunicatives del alumne, ja sigui a través de la parla normal o d'algun sistema alternatiu.
4. Promoure els valors de la convivència, la tolerància i el respecte cap a totes les persones i cultures, principalment cap a les que, essent diferents de la seva, hi pugui tenir un contacte directe.
5. Proporcionar habilitats que permetin a l'alumne participar activament en el procés d'aprenentatge en les diferents àrees i entorns comunitaris.
6. Facilitar l'adquisició d'habilitats acadèmiques generalitzades (lectura, escriptura, càlcul) o en el seu cas, d'habilitats acadèmiques funcionals que permetin als alumnes una òptima adaptació a les exigències dels àmbits escolars, comunitaris o laborals.
7. Promoure els coneixements i valors bàsics que permetin la comprensió, la participació i el respecte a la seva cultura i al seu medi natural i social.
8. Potenciar aquell tipus d'habilitats i destreses que són necessàries per al desenvolupament d'altres habilitats relacionades
9. Proporcionar formació i orientació vocacional per tal que els alumnes puguin accedir a un lloc de treball el més normalitzat possible.
10. Potenciar i facilitar l'aprenentatge d'activitats d'oci i l'ocupació significativa del temps lliure, tant a nivell individual com col·lectiu, i la utilització dels serveis del lleure comunitari.
11. Proporcionar als alumnes amb problemes motrius, alteracions físiques i/o sensorials, i dificultats de la parla, serveis específics de Fisioteràpia i Logopèdia, i cercar altres suports tècnics quan el centre no en disposi de propis.
12. Vetllar per a la salut dels alumnes, realitzant revisions i controls mèdics periòdics i proporcionant un ambient òptim per la desenvolupament del seu benestar.
13. Promoure la participació de les famílies en la tasca empresa per l'escola; prestar l'assessorament i suport necessari per possibilitar la seva col·laboració, així com orientar i ajudar en la resolució de problemes familiars.
14. Promoure sempre que sigui possible la integració a l'escola ordinària, i proporcionar a aquesta el suport tècnic adequat per tal que l'alumne rebi resposta a les seves necessitats educatives especials.

---

⁴⁴ Extrets d'un document que em va proporcionar l'Escola Estel.

5. Quins criteris seguïu per organitzar les classes? Es mantenen amb totes les edats?

Les organitzem no tant pel nivell del nen perquè llavors podria ser que anessin junts un nen de dos anys amb un nen de 18. Si té una edat mental de dos anys per què no poden anar junts? I això ens sembla una bastrenada molt grossa. Per tant els organitzem mes o menys per edats, igual que estarien organitzats a l'escola ordinària tenint en compte que si només tenim 97 alumnes no hi ha per fer 1r, 2n, 3r, 4t, etc. perquè no tenim prou alumnes. Tenim una etapa d'infantil que va de 3 a 6 anys i llavors comença la primària. De 6 a 9 hi hauria primària 1 que hi ha dues classes. Després de 9 a 12 primària 2, que és la nostra, que hi ha 3 classes. De 12 a 16 hi ha secundària que hi ha 4 classes i Etapa de transició a la vida adulta que també està organitzada en 4 aules de 16 a 21 anys. Aquesta es l'organització. Per tant, els tenim més ho menys organitzats per edats i després a cada matèria que fem, els nens van amb grupets una mica més "homogenis" perquè homogenis del tot no ho poden ser mai. Vull dir que per exemple, a l'hora de lectura, hi pot haver un nen que estigui iniciant la lectura i que tot just faci vocals o un altre nen que ja estigui gairebé acabant la lectura. Els fem tant homogenis com podem, però actualment no tenim cap grup homogeni del tot.

Afegir que a partir d'aquí, nosaltres tenim un currículum d'aprenentatge, d'ensenyament d'aprenentatge. Les assignatures que fem durant el dia son totes les assignatures que fa un nen de la seva edat a l'escola ordinària. Mirem que l'escola sigui tant "ordinària" com sigui possible. Per tant, els nens fan llengua, els nens fan matemàtiques, els nens fan coneixement del medi, tot. Llavors depèn de les seves necessitats alguns fan logopèdia. Tenim un servei especial de logopèdia per qui té trastorns del desenvolupament del llenguatge o si tenen problemes físics van a fisioteràpia. Aquestes són les dues coses de més a més que hi ha. Llavors hi assisteixen uns 3 cops a la setmana a unes sessions de tres quarts d'hora.

La K.B.L fa tres vegades a la setmana logopèdia a més a més de dues hores de llenguatge oral a la seva aula. Amb la logopeda es més individual i l'altre és més de currículum.

I què es treballa en aquestes matèries? Nosaltres agafem el currículum ordinari tal com està muntat. De cada matèria et diu que hi ha uns blocs de continguts i nosaltres els mirem d'adaptar corresponentment per cada nen.

6. Que utilitzeu per treballar amb nens amb síndrome d'autisme? Perquè?

Nosaltres som una escola que intentem ser inclusiva, per tant, jo sé que en ella li costa més tota la part de llengua, doncs jo miro que hi hagin els símbols adequats a tothora perquè estigui assabentada del que fa sempre, però igual que ella, els nens amb síndrome de Down també els hi va molt bé tenir els símbols. No en ella perquè és autista. Nosaltres, no és que en passem una mica del diagnòstic, però es que a vegades, estar gaire pendent del diagnòstic et fa encaixonar amb molts estereotips. Per exemple, els autistes és que mengen molt malament i no poden menjar de tot, doncs nosaltres creiem que l'educació pot fer canvis en una persona amb autisme, síndrome de Down o amb el que sigui.

La K.B.L al principi tenia molts problemes perquè d'això no en volia menjar, d'això tampoc i actualment menja de tot. Aquí a l'escola menja de tot menys alguna cosa com tu o com jo que no ens agrada. Vull dir que sabem les característiques del síndrome d'autisme, sabem que li costen més les qüestions de grup perquè ella a d'estar assabentada abans del que farà o del que no farà, doncs això procurem avançar-li amb el pla del dia i explicar-li que toca fer ara, tenir-la ben situada. Però per lo demés se li exigeix el mateix que qualsevol altre.

Doncs ara passem a les preguntes referents a l'assignatura de música.

1. Com està estructurada l'assignatura de música?

Té unes parts que formen part del currículum; l'educació de l'oïda, la cançó i el ball. És a dir, té uns apartats i en cada un fem una colla de coses, cada dia a l'hora de música, a través d'unes obres musicals que ja has vist.

Cada any es treballa l'educació de l'oïda, que hi ha tot l'apartat d'instruments, el ritme musical com les negres o les corxeres, la cançó on els que poden cantar canten i els que no poden cantar no canten i va així. O sigui, tot, sempre està estructurat en funció d'un currículum. Aquí, en el seu currículum, evidentment no hi ha res de llenguatge musical. Mirem que la cosa sigui una mica més concreta i que els hi pugui

donar una mica més d'eines encara que curricularment pot ser que no avancin molt, doncs fer una estona una mica més lúdica i que desfruitin.

A més a més, si la K.B.L l'any past va fer els instruments de vent, ara li toquen de percussió. Canviem i cada any anem augmentant una mica. Si ella el ritme de negres ja el fa bé i el ritme de corxeres també, doncs va, posem-li alguna semicorxera entre mig a veure què. Primer mirant com ho fa la mestra, fent-ho tots junts i després que ho faci ella.

2. Quins són els elements que treballem? Es mantenen durant el curs?

Sí, es mantenen durant el curs i hi ha una avantatge. Cada nen, té el seu propi programa educatiu individualitzat, els objectius individualitzats que es van acumulant. O sigui, a mi em passa un nen de primària 1 i em ve amb el seu currículum, amb el seu "a b c" i així sé per on passa per exemple, de matemàtiques i per tant, si ha fet la numeració fins a 15 doncs jo he de començar al 16. Aquí no hi ha: doncs a qui han de començar a sumar, no. Cada nen segons les seves característiques i necessitats fa del currículum el que pot i va avançant.

3. Quins recursos materials utilitzeu?

Com ja té explicat abans, a vegades els agafem de la xarxa però moltes vegades ens els fan un grup que treballen amb tecnologia que ens prepara molt material perquè ells a través de l'ordinador els va molt bé ja que com també t'he dit, en el mercat hi ha molt poques coses adequades per a ells.

La K.B.L el fa servir bastant l'ordinador. Així que pot fer música, matemàtiques o coneixement del medi utilitzant-lo ja que té poc coneixement motriu, de lletres no en fa ni una i això li va bé.

4. Els objectius els establim a principi de curs a mida per a cada nen?

Els objectius els establim a principi de curs a mida per a cada nen, cada un té el seu PIT en funció del que ha treballat. Si a vegades vas o per sobre o per sota del que necessiten, a mig curs et trobes amb els pares i els hi dius que com a mestre ho he fet malament aquest any, m'he proposat això i pel que sigui hem anat més a poc a poc o hem anat més de pressa i es produeix una modificació dels objectius.

Per exemple la K.B.L. jo ja la conec molt, jo ja sé què ha fet i què li costa, així que jo ho porto una mica en funció del que ha fet aquell any.

5. Hi ha algun objectiu que sigui igual per tots?

Sí, alguns nens fan alguns objectius iguals, alguns els compartim.

I per acabar, amb les preguntes referents a la K.B.L

1. Quina edat té la K.B.L?

13 anys.

2. Pots dir-me quin és el diagnòstic de la K.B.L?

TEA (trastorn de l'espectre autisme).

3. Quines millores ha fet d'ençà que va arribar a l'escola?

Sí que hi ha hagut una millora en general en ella però potser no tota la millora que voldríem perquè també hi juguen un paper molt important les famílies. Ha anat evolucionant a nivell de continguts però a nivell d'autonomia personal no ha evolucionat tant. Si comparem els coneixements que tenia envers els coneixements que té ara ha avançat molt. Cada juny es van modificant.

4. Quines diferències hi ha entre ella i els altres envers les assignatures, amb els companys, els horaris?

No n'hi ha cap. Més que res, el que li costa més és trencar la rutina. Anticipar el que farem li va molt bé. Ella segueix el seu ritme igual que cadascú segueix el seu.

5. Normalment està concentrada quan està fent música?

Jo l'estar concentrada no t'ho sabria dir perquè sembla que no però ella va fent. Moltes vegades li fas una pregunta i la respon. Ella va fent la seva estereotípia però d'una manera o altre hi està. De vegades et penses que no hi són però quan preguntes te n'adones que sí.

6. Participa normalment en alguna activitat de la classe de música? Quina és la que més?

Sí. El que li costa més és la part de compartir, si no escull ella ja la tenim. Això a nivell escolar és una cosa que aprendrem; ara no tries i n'has d'aprendre. Plores, te'n

vas aquí al costat. Perquè clar, és una nena que ha après que quan plora té el que vol i això és el que costa més de canviar.

7. Quina activitat és la que més li agrada?

Jo em penso que de la classe de música li sol agradar tot. De les activitats que més li agraden en general és la música.

8. Està tranquil·la durant la classe de música?

Sí, està tranquil·la.

9. Com veus a la K.B.L a les classes de música respecte a les altres classes a nivell de conducta i d'aprenentatge? I de progressos?

A nivell de conducta i d'aprenentatge va fent. Normalment es concentra. En el treball individual va fent i el que li costa més és el treball en grup perquè ha d'escoltar. En canvi, quan ella fa feina, com per exemple fitxes, ella fa, no tens cap problema de comportament ni res. Les matèries que li costen més són les que ha de compatir amb altres nens o ha d'escoltar a la mestra. Llavors hi ha més problemes. Quan té una feina pautada va fent. I a nivell de progressos doncs també progressa.

Moltes gràcies per la teva atenció.

Entrevista a la professora d'educació física

Hola, bon dia, gràcies per rebre'm i tot seguit farem una petita entrevista. Primer parlarem sobre l'assignatura d'educació física i després ens centrarem amb la K.B.L. Doncs si et sembla, comencem.

1. Com està estructurada la classe?

Escalfament – activitat – estiraments –relaxació

2. Quins són els elements que trebal·leu? Es mantenen durant el curs?

Trebal·lem habilitats coordinatives bàsiques (maneig de diferents objectes, els salts, l'equilibri, l'increment d'alçades, etc.), joc i control i consciència corporal (estiraments i relaxació).

Sí que es mantenen durant el curs.

3. Quins recursos materials utilitzeu?

Pilotes de diferents mides, globus, raquetes, aros, cons, espatlles, banc suec, barri d'equilibri, etc.

4. Els objectius els establiu a principi de curs a mida per a cada nen?

Sí, els objectius són personalitzats per cada alumne. A mig curs es fa una revisió per si cal modificar algun objectiu, treure'n o afegir-ne algun.

5. Hi ha algun objectiu que sigui igual per tots?

Sí, en l'educació física intentem que els objectius dels alumnes del grup siguin força semblants, variant la intensitat de suport que cada alumne requereixi.

I per acabar, amb les preguntes referents a la K.B.

6. Quines millores ha fet d'ençà que va arribar a l'escola envers l'educació física?

Ha millorat progressivament.

7. Normalment està concentrada durant la classe?

No massa però li agrada molt el gimnàs i participa en totes les activitats.

8. Participa en les activitats proposades? Quina és la que més?

Sí, saltar al mini-tramp.

9. Quina és l'activitat que més li agrada?

Li agrada molt saltar i les activats amb pilota.

10. Està tranquil·la durant la classe?

Depenent del dia.

11. Com veus a la K.B.L a les classes d'educació física respecte a les altres classes a nivell de conducta i d'aprenentatge? I de progressos?

En educació física hi ha un bon nivell d'aprenentatge però també presenta problemes de conducta semblants a les hores del pati. I de progressos va progressant en el seu ritme.

12. Heu provat algun cop a fer alguna activitat incorporant d'alguna manera la música? Si es així, quina? Com ha anat?

Sí, caminar o córrer per la sala mentre sona la música i quan es para la música ha de córrer dins un aro o quedar-se quieta com una estàtua. Ha anat bé amb suport verbal.

Moltes gràcies per la teva atenció.

Entrevista a la professora de matemàtiques

Hola, bon dia, gràcies per rebre'm i tot seguit farem una petita entrevista. Primer sobre l'assignatura de matemàtiques i després ens centrarem amb la K.B.L. Doncs si et sembla, comencem.

1. Com esta estructurada l'assignatura de matemàtiques?

S'estructura igual que música o les altres assignatures. Té unes parts que formen part del currículum que les treballem de diferents maneres. O sigui, tot, sempre està estructurat en funció d'un currículum. Mirem, com a les altres assignatures, que la cosa sigui una mica més concreta i que els hi pugui donar una mica més d'eines encara que curricularment no avancin molt.

Així doncs, nosaltres agafem el currículum ordinari tal com està muntat i llavors de cada matèria, per exemple en el cas de matemàtiques, agafes el currículum de matemàtiques de primària i et diu que hi ha uns blocs de continguts que són numeració, operació, geometria, etc. nosaltres tenim el mateix currículum ordinari amb les seves adaptacions corresponents.

La K.B.L fa numeració, operacions encara no les ha començat, fa resolució de problemes de la vida rutinària i mirem d'adaptar el currículum ordinari a les necessitats del nen.

Les classes de matemàtiques, totes menys les del divendres les faig jo. El divendres aquella hora no hi sóc i ho fa una altra professora. El que vam decidir per no haver d'estar dient-nos el que havia fet una per no repetir-ho l'altra va ser que el divendres faríem coses de currículum però d'una manera més lúdica i com has pogut veure fem lo del calendari a aquella hora, juguem al parxís, entre d'altres.

2. Quins són els elements que treballem? Es mantenen durant el curs?

Sí, es mantenen durant el curs com ja t'he explicat. A totes les assignatures seguim el mateix patró. Cada nen té els objectius individualitzats que es van acumulant i cada nen segons les seves característiques i necessitats fa del currículum el que pot a mida que va avançant.

3. Quins recursos materials utilitzeu?

Com ja t'he dit la majoria ens els fan els del grup tecnològic que tenim ja que el sistema no està gaire ben preparat.

4. Els objectius els establis a principi de curs a mida per a cada nen?

Sí i com ja t'he explicat es poden modificar segons com evolucioni.

5. Hi ha algun objectiu que sigui igual per tots?

Sí però un nen i pot arribar més ràpidament que un altre o al revés. Aquest any per exemple, aprendran l'hora, l'hora en punt, el quart i dos quarts.

I per acabar, amb les preguntes referents a la K.B.L

1. Quines millores ha fet d'ençà que va arribar a l'escola envers les matemàtiques?

De manera concreta no t'ho puc dir però et puc dir que com a les altres assignatures ha assolit nous coneixements.

2. Normalment està concentrada quan està fent música?

De la seva manera jo penso que també sí que hi està.

3. Participa en les activitats de la classe de matemàtiques? Quina es l'activitat que més li agrada?

Sí que hi participa.

El que més li agrada és dir els mesos de l'any, li fan riure. Lo altre jo diria que ni li agrada ni que no li agrada, va fent.

4. Està tranquil·la durant la classe?

Sí, ja ho has pogut veure.

5. Com veus a la K.B.L a les classes de matemàtiques respecte a les altres classes a nivell de conducta i d'aprenentatge? I de progressos?

Va assolint els objectius, va treballant i va progressant.

Per exemple, a l'hora de matemàtiques, el que li costa molt és el comptatge, l'associar una unitat ja que sempre va molt més de pressa a dir 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 que els seus companys, però haurà comptat 3 llocs. Els seus companys ja tenen concepte de desena, ja compten amb bosses i en canvi ella com que té molta memòria els números els fa igual que els seus companys però no compta bé.

6. Heu provat algun cop a fer alguna activitat incorporant d'alguna manera la música? Si es així, quina? Com ha anat?

Sí, a vegades cantem els dies de la setmana. A nivell memorístic la música l'ajuda però a nivell de conceptes li costa més. Tots els dies i mesos te'ls dirà però no et sabrà situar en quin dia o mes estem. Totes les coses repetitives li van molt bé.

Moltes gràcies per la teva atenció.

Entrevista logopeda

Hola, bon dia, gràcies per rebrem i tot seguit farem una petita entrevista. Primer parlarem sobre la classe de logopèdia i després ens centrarem amb la K.B.L. Doncs si et sembla, comencem.

1. Com esta estructurada la classe?

Tenim uns objectius marcats des de principi de curs i es tracta d'anar-los complint. L'ordre no és massa important, ja que depèn molt de l'interès del nen i de la seva actitud. El que sí que acostumem a fer és, en el cas que sigui necessari, començar per l'estimulació orofacial.

2. Quins són els elements que treballem? Es mantenen durant el curs?

Si per elements et refereixes a objectius, es marquen a partir d'una avaluació al final de curs i una al principi per valorar les necessitats de cada nen. La idea és que es mantingui durant el curs i afegir-ne si els assoleix ràpidament o suprimir-ne si es veu que és massa agosarat.

3. Quins recursos materials utilitzeu?

Els materials tornen a dependre de cada nen i cada objectiu. Per l'estimulació orofacial cada nen té el seu material, que solen ser gomes per mastegar, canyetes per mossegar, espelmes per bufar, etc. Per altres objectius tenim fitxes que anem preparant al llarg de les setmanes i diferents materials creats per les pròpies logopedes com targetes. També aprofitem joguines i contes de l'interès del nen per mantenir-lo motivat.

4. Els objectius els establiu a principi de curs a mida per a cada nen?

Sí, com ja he dit, a final de curs es realitza una avaluació per comprovar que s'han complert tots els objectius i es marquen uns possibles objectius pel curs següent. Quan comença el curs, es torna a fer una altra avaluació i a partir d'aquí s'estableixen els objectius finals.

5. Hi ha algun objectiu que sigui igual per tots?

En definitiva, la feina de logopèdia en un centre d'aquestes característiques està focalitzada en treure la major i millor comunicació possible. A partir d'aquí, cada nen té les seves capacitats i necessitats.

I per acabar, amb les preguntes referents a la K.B.L

1. Quines millores ha fet d'ençà que va arribar a l'escola?

Donat que només la conec des del final del curs passat, no puc ser massa clara. El que està clar és que és una persona molt treballadora i sempre s'assoleixen els objectius marcats, que han anat des de distingir un so fluix d'un fort a formar frases coordinades.

2. Quines diferències hi ha entre ella i els altres envers el que treballem?

No desmarca molt quant a diferència d'objectius, ja que hi ha molta diversitat. L'únic objectiu que jo personalment no he treballat amb cap altre alumne és el que he mencionat anteriorment, de diferenciar entre sons forts/fluixos.

3. Normalment està concentrada i treballa durant tota l'estona?

Sí, és una persona molt treballadora i si en algun moment es desconcentra, només cal cridar-la un cop i torna a treballar sense problemes.

4. Quina activitat es la que més li agrada?

Li agrada molt pintar i anar a l'ordinador. Tot el que sigui manipular coses li encanta.

5. Està tranquil·la durant la classe?

Està en constant moviment però no és de les que arrenca a córrer a la mínima, té uns moviments força estàtics i si s'aixeca, és per fer una volta i tornar.

6. Heu provat algun cop a fer alguna activitat incorporant d'alguna manera la música? Si es així, quina? Com ha anat?

L'única cosa que he fet similar a això és amb els sons, que ho fèiem amb instruments musicals i li encantaven, però no hem treballat directament amb la música. A vegades a la classe sí que els posen música per relaxar-los.

Moltes gràcies per la teva atenció.

Annex 4 Pauta d'observació sessions escola

Data:

Hora:

Sessió:

- Entrada a l'aula:

☐ Sola	☐ Tranquil·la	☐ Contenta	☐ Plorant
☐ Acompanyada:	☐ Nerviosa	☐ Enfadada	☐ Rient
☐ Professora	☐ Excitada	☐ Trista	☐ Altres
☐ Professional	☐ Relaxada		
☐ (vetlladora)			

Company/a/s/es

- Durant la classe:

☐ Es relaciona amb la resta de companys	☐ Tranquil·la	☐ Contenta	☐ Plorant
☐ No es relaciona amb la resta de companys	☐ Nerviosa	☐ Enfadada	☐ Rient
	☐ Excitada	☐ Trista	☐ Altres
	☐ Relaxada		
☐ Participa en les activitats proposades			
☐ No participa en les activitats proposades		☐ Es distreu sovint	
☐ Està concentrada		☐ Manté la mirada	
☐ Evita la mirada		☐ Es comunica amb els companys*	
☐ Es manté en silenci o aïllada		☐ Altres*	

- Al final de la classe:

☐ Té ganes de marxar	☐ Tranquil·la	☐ Contenta	☐ Plorant
☐ Es vol quedar o continuar amb els activitats	☐ Nerviosa	☐ Enfadada	☐ Rient
☐ Recull el material utilitzat en les activitats	☐ Excitada	☐ Trista	☐ Altres
	☐ Relaxada		
☐ Es desentén de recollir el material utilitzat en les activitats			
☐ Surt de la classe sola	☐ Surt de la classe acompanyada:		
☐ Altres*			

- Professora
 Professional (vetlladora)
 Company/a/s/es

Observacions:

Instruments/materials que utilitza més:

Cançons que li agraden:

* Com:

*

*

Annex 5   Fitxa de les activitats de classe

Durada de la classe:

Material disponible:

Descripció de l'aula/ pista:

Estructura de la classe:

- **Activitat 1:**

Objectiu/s:

- **Activitat 2:**

Objectiu/s:

Annex 6   Buidat de les observacions

Música

Primera sessió: 8-5-14 de 15:00 a 16:00.

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està tranquil·la i relaxada. Durant la classe participa en les activitats. En la part d'audició, amb la cançó "El carnaval dels animals", sap representar els gestos de l'animal que identifica amb el motiu musical correctament però no els sap imitar. En la part de treballar el ritme, quan la professora li ensenya el ritme que haurà de picar i li agafa la mà, ho fa bé però sense el suport de la professora no. A la part de la cançó canta quan li diu la professora i continua una mica sola. A l'activitat final de ball balla quan la professora li diu, després es queda mirant fixament la pantalla digital on hi ha el videoclip de la cançó "M'agrada l'esport" del Club Super 3 i de tant en tant es va movent. Hi ha un moment on ella va demanar "La cançó dels ocells".

Està tranquil·la, contenta, relaxada i riu. Hi ha estones on mou el cap d'un cantó a l'altre amb força. En general està concentrada i evita la mirada gran part del temps menys quan canta.

En els moments on la mestra para una cançó per posar-ne una altra o quan la cançó s'acaba, balanceja el cos i pica de mans ja que es posa nerviosa.

No es relaciona amb els companys. Es manté en silenci i mira cap a altres llocs com per exemple la taula o la pantalla digital.

Al final de la classe té ganes de marxar. Està tranquil·la i quan nota que ja s'acabava l'hora es comença a posar nerviosa. L'ajuden a treure's la bata i marxar acompanyada per la professora de la següent assignatura.

Segona sessió: 15-5-14 de 15:00 a 16:00

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està relaxada.

Durant la classe participa en les activitats. En la part d'audició, amb la cançó "El carnaval dels animals", sap representar els gestos de l'animal que identifica amb el motiu musical correctament. Quan identifica el lleó, es queda una estona jugant amb la figura i n'imita una mica el so. En la part de treballar el ritme, quan la professora li

ensenya el ritme que haurà d'imitar i li agafa la mà, ho sap fer però sense el suport de la professora s'accelera. Després fan un ritme que ja havien treballat i aquest el fa bé sola però no entra a temps. A la part de la cançó canta quan li diu la professora i continua una mica sola. A l'activitat final de ball balla quan li diuen, després s'aixeca i clica una cançó de la pantalla digital però no se li clicar bé. En aquell moment les professores no se n'adonen. Al final però ella va ser la que va decidir clicar la cançó que ballarien. Quan escolta i balla la cançó fa uns quants salts però no balla.

Està contenta, somriu i riu molt. També hi ha estones on mou el cap d'un cantó a l'altre i es mou assentada a la cadira. Evita la mirada gran part del temps. Està concentrada i no es distreu. En els moments on la mestra para una cançó per posar-ne una altre o quan la cançó s'acaba, es posa nerviosa i mou el cap cap els cantons i cap avall.

Amb els companys es manté en silenci. Però un nen l'estiva els cabells durant la classe i ella es queixa. L'ha despentinat una mica i la mestra li vol fer una cua. Quan li toca el cap per recollir-li els cabells crida perquè no li agrada. Al final de la classe recull el seu material (pla del dia i motxilla) quan li mana la mestra. No té moltes ganes de marxar. Està tranquil·la. L'ajuden a treure's la bata i marxa acompanyada per la professora de la següent assignatura.

Tercera sessió: 22-5-14 de 15:00 a 16:00.

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està contenta, riu i mou el cap.

És dia d'avaluacions i durant la classe participa en les activitats. En la part d'audició, amb la cançó "El carnaval dels animals", sap identificar tots els sons musicals amb els animals corresponents. En la part de treballar el ritme, quan la professora li agafa la mà i li ensenya el ritme, ho fa bé però sense el suport de la professora s'accelera i llavors para. A la part de la cançó canta més o menys tota la cançó quan li demana la mestra però amb un to molt fluix. Tot i així a la mestra li costa bastant que comenci a cantar. A l'activitat final de ball estan els seus companys ballant la cançó "Connectem" del Club Super 3 i ella s'aixeca a posar "No tinc por" també del Club Super 3. La mateixa cançó que va posar la sessió anterior.

Està tranquil·la, relaxada, contenta i riu però també en algun moment (quan no hi ha música) es posa nerviosa. Hi ha estones on mou la mà, es balanceja, normalment quan està escoltant una cançó, o assenyala la pantalla. Està concentrada i evita la mirada gran part del temps menys al començament quan la mestra li demana que canti o li ensenya algun animal perquè l'identifiqui. Li repeteix bastants cops el seu nom perquè li faci cas.

Amb els companys es manté en silenci tot i que a vegades es queda mirant el que té assentat al seu costat. Al final de la classe no té ganes de marxar, vol tornar a escoltar la cançó que ella ha triat. En aquest moment es comença a posar nerviosa. L'ajuden a treure's la bata i marxa acompanyada per la professora de la següent assignatura.

Educació física

Primera sessió: 22-5-14 de 16:00 a 17:00

La K.B.L entra a l'aula acompanyada de la professora. Està tranquil·la i relaxada.

Avui, ha vingut un noi que juga a bàsquet a fer-los una classe de bàsquet. Així que la classe es fa a la pista del pati de l'escola. Aqueta classe no manté l'estructura que acostuma a tenir sinó que consisteix a fer vàries activitats amb la pilota de basquet com llançar la pilota, tirar-la a la cistella i tirar-la contra uns cons baixos.

Durant l'hora participa en les activitats. Quan el noi o la professora de gimnàstica la criden o li manen alguna cosa respon. Bota la pilota però no aconsegueix botar-la gaire estona. Quan se li escapa, no veu que se li escapa i no la va a buscar sinó li diuen. Quan no la té a les mans, es queda quieta al lloc i mou el cap. Sempre que va a buscar-la ho fa amb el cap mirant cap a terra i encara que n'hi hagi d'altres més a prop va a buscar sempre la mateixa que ha fet servir abans. Les vegades que la tirava a la cistella no arribava.

Està tranquil·la, contenta i es distreu sovint. Al pati hi ha unes grades de pedra, a la mitat de la classe, va cap allà i s'hi enfila. Quan la professora ho veu la crida i baixa ràpid. Mentre estaven tots botant la pilota, marxa cap al tros del pati on hi ha herba, s'ajup i se'n menja. La professora quan ho veu li fa escopir. Ella hi torna dos o tres cops més. Alguns cops olorava la seva pilota.

Es manté en silenci i no es relaciona amb la resta del companys. Un nen li xuta la seva pilota i no reacciona.

Aquesta classe és a última hora i això fa que estiguin més nerviosos ja que després berenen i marxen cap a casa. Marxa amb una professora.

Segona sessió: 5-6-14 de 16:00 a 17:00

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està nerviosa, excitada i canta. Em vol fer petons.

Aquesta classe d'educació física es fa a l'aula equipada per fer l'assignatura i seguint l'estructura habitual. Durant la classe participa en les activitats. En la part d'escalfament fan una cursa. Tenen un cercle a terra, hi entren i surten quan la mestra els diu tres, arriben fins les espatlles i tornen al cercle. Això ho van repetir dues vegades. Li costa pujar a les espatlles i no corre gaire. A la part de les activitats fan un circuit. Consta de passar mantenint l'equilibri per un banc, pujar unes escales, pujar sense baixar a terra a les espatlles, anar al mini-tramp agafant una pilota i allà fer dos salts i per acabar xutar la pilota a la porteria petita. Mentre la professora no la crida, s'estira a terra. Quan li toca la professora l'ajuda a passar pel banc i la resta ho fa sola. Li agrada molt saltar al mini-tramp. La segona vegada que ho repeteix el fa tot sola i no perd l'equilibri en el banc. A la part dels estiraments n'han de fer de braços, de mans, de cames i d'esquena. S'assenta ràpid al terra i la professora li col·loca els braços per fer el primer estirament. Els altres amb una mica d'ajuda els va fent sola.

Està contenta, excitada, nerviosa i riu. Quan la professora està pels altres alumnes ella s'estira pel terra, canta o parla sola. En un moment, va cap a la pica i agafa l'ampolla de sabó, se'l posa a la mà i se'l menja. La professora hi va de seguida, li fa escopir i li renta la mà i la cara. La mestra la renya i li diu: "Molt lletja", la K.B.L repeteix exactament la frase. Llavors quan la professora la deixa, ella s'olora les mans i fa el gest d'anar un altre cop a buscar sabó però la professora li crida l'atenció. També es posa les mans dins el pantaló i se les olora.

Amb els companys es manté en silenci tot i que en un moment pega un nen i riu. Quan la professora l'avisa la K.B.L li diu: "No es pega".

Al final de la classe està nerviosa perquè com he dit a la sessió anterior aquesta classe és a última hora i tots tenen ganes de marxar. Marxa amb una professora.

Tercera sessió: 12-6-14 de 16:00 a 17:00

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està nerviosa, i contenta.

Aquesta classe d'educació física també es fa a l'aula equipada per fer l'assignatura i seguint l'estructura habitual. Durant la classe participa en les activitats. En la part d'escalfament fan el joc d'atrapar les cues. Cada un es posa una cua a darrera aguantada amb el pantaló. A ella l'ajuden. Un cop posada, va donant voltes sobre ella mateixa per veure que tenia penjant del pantaló. Quan la mestra la crida respon i li fa cas però sinó, no va a atrapar les cues dels seus companys. A la part de les activitats juguen amb raquetes (de plàstic amb una tela al mig) i pilotes. Quan la professora li tira la pilota, mou la ma per atrapar-la amb la raqueta però li costa molt. No sap veure a on caurà la pilota i tampoc controla la raqueta. No segueix amb la mirada la pilota. Abans dels estiraments recull el seu material quan li diu la professora i llavors seu al terra per fer els estiraments. En fan de braços, de mans, de cames i d'esquena com a la sessió anterior. S'assenta al terra i la professora l'ajuda amb la col·locació dels estiraments, en alguns, només amb suport oral i el visual ja es col·loca sola.

Està contenta i nerviosa. Només entrat a l'aula, va directament cap al pot de sabó però la professora no la deixa acostar-s'hi. L'agafa i la fa asseure's al costat de la porta. Troba una cosa al terra i se la menja mirant de reüll a la professora. Després s'ha mogut una mica tocant el que tenia a prop.

Quan la professora no esta per ella mou el coll d'un costat a l'altre. I en un moment se n'ha anat en un racó picant de mans i cantant.

Amb els companys es manté en silenci i no es relaciona però hi ha un moment on renya un nen que la professora està renyant.

Al final de la classe està nerviosa perquè com he dit abans, aquesta classe és a última hora i tots tenen ganes de marxar. Marxa amb una professora.

Matemàtiques

Primera sessió: 31-10-14 de 11:30 a 13:00

La K.B.L entra a l'aula acompanyada d'una professora. Està relaxada i tranquil·la.

La classe de matemàtiques avui la fan en una aula diferent a la de sempre ja que està ocupada. Això, al principi, fa estar una mica despistats als alumnes. A més falta una professora i a la classe hi ha dos alumnes de més. Durant la classe participa en les activitats. En la part del calendari diu el número i el dia amb el suport del full i de la professora que insisteix a preguntar-li. Els mesos i l'any no els diu. El temps sí que el diu i el dibuixa bé en el full del calendari. A vegades es queda mirant el full fixament. A la part de les activitats comença fent una seriació de formes (rectangle, rodona, quadrat). Ho va fent però quan no té el suport oral de la professora li costa. Les peces que utilitza son de plàstic i tendeix a fer la sèrie per formes però agrupant-les també pel color. Llavors fa una seriació per colors (rosa, blau, groc). Quan no hi ha el suport de la mestra, ho fa, però s'equivoca. Quant en té unes quantes posades, diu "Molt bé, molt bé" perquè la professora li faci cas. Tot el que sigui conceptes espaials (mida o distància) li costa. Després marxa amb la logopeda i quan torna els companys estan jugant al parxís i s'hi afegeix. Espera el seu torn, i no agafa les peces ni els daus dels altres. Tira el dau quan la mestra li diu i llegeix bé el número que surt. Mou la fitxa amb l'ajuda de la mestra. Ella sola no es para a la casella que toca. En la part final de la classe on diuen el menú del dinar la K.B.L no participa. Es queda assentada a la seva cadira.

Està contenta, es distreu sovint i es balanceja. No recull el seu material. Marxa acompanyada d'una professora.

Amb els companys es manté en silenci. Mira molt al company que té assentat al seu costat. Aquest li agafa la mà i es comença a donar cops.

Al final de la classe està tranquil·la, distant i movent el cap. No té ganes de marxar.

Segona sessió: 14-11-14 de 11:30 a 13:00

Avui ja estava a l'aula ja que durant el pati plovia i l'han hagut de fer dins. Està contenta i excitada. Canta sempre la mateixa frase, crida una mica i pica de mans mentre es passeja a prop de la cadira.

La classe de matemàtiques la fan a l'aula de sempre i són els quatre alumnes que hi solen haver.

La mestra comença demanant que busquin el dia que és a l'agenda i llavors demana a cada alumne una cosa diferent sobre el calendari. La K.B.L troba el dia i li diu a la mestra correctament. Seguidament li ha preguntat quin nom té el dia que és. Li ensenya uns cartonets amb els noms dels dies i ella l'ha de trobar. Un cop l'ha trobat el va enganxar a la pissarra. Llavors la mestra llegeix el menú que hi haurà per dinar i a cada un els hi fa buscar entre unes fotos el plat que toca. A la K.B.L li ha ensenyat fotos del segon plat on hi havia de buscar el pollastre. Les anava passant i quan ha sortit, la professora, li ha demanat: que és això? I ella li ha contestat correctament i l'ha anat a penjar a la pissarra al lloc corresponent. A continuació han començat amb les seriacions. Ella ha fet la mateixa que el divendres passat (quadrat, rodona, triangle). Sense l'ajuda verbal li costa bastant. I per finalitzar la classe han jugat al parxís. Tots els números que la professora li ha anat ensenyant amb els daus els ha dit correctament. A l'hora de moure la fitxa, compte més ràpid del que mou la fitxa i per tant, no la mou correctament. Quan la mestra la corregeix i li explica s'enfada i comença a dir no.

La professora li ha insistit bastants cops perquè es relaxés i deixés de cantar. Està contenta i es balanceja.

Amb els companys es manté en silenci i tampoc manté contacte. En un moment, una companya li diu que no ho està fent bé i ella no li fa cas.

Al final de la classe està tranquil·la i contenta per anar a dinar. Marxa acompanyada d'una professora.

Logopèdia

Primera sessió: 31-10-14 (durant la classe de mates)

La logopeda ve a la classe a buscar a la K.B.L i van juntes fins a l'aula de logopèdia.

Quan arribem a la classe la K.B.L s'asseu en una cadira amb una taula i la logopeda s'asseu amb una cadira al davant.

Li demana quin dia és i què menjarà avui. Sempre li demana amb el seu nom a davant de la pregunta. La K.B.L respon bé les preguntes. La logopeda li diu que ho ha fet molt bé i passen a fer uns exercicis amb la llengua. La mouen d'un cantó a l'altre i a munt i avall. Imita els exercicis molt bé. Té els ulls fixats a la llengua de la logopeda. Llavors li torna a dir molt bé i li fa inflar les galtes.

A continuació, passen a treballar les frases coordinades. La logopeda li ensenya dues imatges on es veuen nens o nenes fent diferents accions. Té un cartonet on hi ha una "i" dibuixada. Aquest el posa al mig de la taula i a cada cantó una imatge. Llavors li fa una frase amb la primera imatge, la "i" i la segona imatge. Per exemple, la nena canta i el nen juga amb la pilota. Tot seguit li demana què fa la nena i el nen perquè digui la frase. Va canviant les imatges i repeteixen l'activitat uns quants cops. La K.B.L fa totes les frases correctes, en les que s'equivoca és perquè es deixa el complement directe o el subjecte. Quan s'acaba aquesta activitat, li ensenya unes imatges alhora que diu el nom del que hi ha representat. La K.B.L ha de classificar-les segons si el so el pronuncia amb el llavi, la boca o el coll. Les classifica totes molt bé. Després passen a practicar el so de la "r". Fan diferents exercicis com dir: "pra", "pre", "pri", "pro", "pru", "fra", "fre", "fri", "fro", "fru", "tra", "tre", "tri", "tro", "tru". El que li passa a la K.B.L és que en la majoria de sons, canvia la "r" per una "l".

Durant aquesta estona està contenta i concentrada. Quan fa l'activitat de formar les frases, en una de les fotos, surt una nena menjant un gelat. La K.B.L es posa molt contenta i riu. La logopeda li pregunta si li agraden els gelats i ella contesta que sí encara rient.

Quan la logopeda la felicita, vol fer-li petons. En un moment s'acosta a ella per fer-li petons, s'aixeca i també me'n fa a mi. La logopeda li diu que no ha de fer tants petons, que només un i prou perquè quan comença a fer-ne, no para. Ho té com a una conducta repetitiva.

La logopeda li diu que avui té una noia per ella sola i em senyala a mi. La K.B.L ha girat el cap cap a l'altra banda.

Al final de la classe està tranquil·la però quan sortim de l'aula i arribem a la de matemàtiques ens comença a fer petons un altre cop.

Segona sessió: 14-11-14 (durant la classe de mates)

La logopeda ve a la classe a buscar la K.B.L i van juntes fins a l'aula de logopèdia.

Quan arribem a la classe la logopeda li demana que l'acompanyi a buscar el material que necessitaran. Quan tornen, la K.B.L s'asseu en una cadira amb una taula i la logopeda s'asseu amb una cadira al seu davant.

Li demana quin dia és i quin temps fa. Sempre li demana amb el seu nom a davant de la pregunta. La K.B.L li respon bé. La logopeda li diu que ho ha fet molt bé i passen a fer uns exercicis amb la llengua. La mouen d'un cantó a l'altre i a munt i avall tocant-se els llavis. Imita els exercicis molt bé. Té els ulls fixats a la llengua de la logopeda. Després li fa inflar les galtes. Aquest exercici li costa més. Al principi les inflava una mica i de seguida se les pressionava amb el dit i les desinflava.

A continuació la logopeda li diu algunes síl·labes i ella les imita. Les síl·labes són: "pr", "tr", "br", "dr", "cr", "fr", "gr" amb cada una de les vocals darrera la "r". La majoria les diu bé però a vegades fa el so "l" en lloc de "r". Llavors, li ensenya unes imatges i la K.B.L ha de dir si la pronunciació ve dels llavis, el coll o les dents. Les encerta totes. En acabat, la logopeda li fa recollir el material utilitzat i passen a formar frases coordinades. La logopeda li posa dues imatges on al mig hi ha un cartonet amb una "i". La K.B.L sense ajuda de la professora va formant les frases. A vegades es descuida el subjecte o confon el nen que realitza l'acció amb una nena, llavors la logopeda li fa tornar a repetir. No s'equivoca gaire i va a bon ritme. Com l'altre divendres, ha tornat a sortir el dibuix d'una nena menjant gelat i s'ha posat a riure. com que ja s'acosta el final de la classe, la logopeda li fa buscar el dia que som a l'agenda i li escriu el que han fet durant la classe i li pregunta el que ha fet durant el matí. Ella li respon però la logopeda ha d'insistir. Com que queden uns minuts, tria un conte i la logopeda li va fent preguntes sobre els dibuixos del conta. Va responent a tot bé.

Està contenta i concentrada durant tota la classe tot i que avui ha demanat molts cops després de cada activitat per fer petons.

La logopeda li ha preguntat que si sabia com em deia jo i ella ha dit que era una noia. Jo li he tornat a dir com em deia i ella ho ha repetit.

Al final de la classe està tranquil·la però encara vol fer petons. Quan arribem a la classe de matemàtiques li diu adéu a la logopeda i s'asseu al seu lloc.